

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ ДИПЛОМНИХ РОБІТ І
МАГІСТЕРСЬКИХ ДИСЕРТАЦІЙ

За спеціальностями
7.03010101 «Соціологія»
8.03010101 «Соціологія»

Київ – 2015

Методичні рекомендації для виконання та захисту дипломних робіт і магістерських дисертацій за спеціальностями 7.03010101, 8.03010101-«Соціологія». – К.: НТУУ «КПІ», 2015. – 78 с.

Гриф надано Вченою Радою факультету соціології і права
Національного технічного університету України "КПІ"
Протокол № __ від _____2015 р.

Укладачі: **Ларченко Марина Леонідівна**, к.політ.н., доцент
Мігалуш Анастасія Олександрівна, старший викладач
Відповідальний редактор: **П.В. Кутуєв**, д.соц.н., професор
Рецензент: **А.А. Мельниченко**, к.філос.н., доцент

В роботі подані рекомендації щодо підготовки, оформлення та захисту дипломних робіт спеціаліста і магістерських дисертацій; викладені основні етапи їх підготовки до захисту, вимоги до виконання та оформлення, критерії їх оцінювання; розглянуті питання наукового керівництва дипломними роботами та магістерськими дисертаціями; надано приблизну тематику дипломних робіт і магістерських дисертацій. Методичні рекомендації також вміщують необхідні додатки з оформлення роботи.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТІВ-ВИПУСКНИКІВ, НАУКОВИХ КЕРІВНИКІВ, КОНСУЛЬТАНТІВ І РЕЦЕНЗЕНТІВ	5
1. ДИПЛОМНА РОБОТА СПЕЦІАЛІСТА	8
1.1 Підготовка дипломних робіт спеціаліста	8
1.2 Вимоги до оформлення дипломних робіт спеціаліста	10
1.3 Вимоги до змісту структурних елементів роботи	14
1.4 Вимоги допуску дипломних робіт до захисту	17
1.5 Захист дипломної роботи	18
1.6 Зразок тематики дипломних робіт спеціаліста за спеціальністю «Соціологія»	20
1.7 Критерії оцінювання дипломних робіт спеціаліста	22
2. МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ	24
2.1 Підготовка магістерських дисертацій	24
2.2 Вимоги до оформлення магістерських дисертацій	26
2.3 Вимоги до змісту структурних елементів роботи	30
2.4 Автореферат	39
2.5 Вимоги допуску магістерських дисертацій до захисту	41
2.6 Захист магістерської дисертації	42
2.7 Зразок тематики магістерських дисертацій за спеціальністю – «Соціологія».....	43
2.8 Критерії оцінювання магістерських дисертацій	47
ЩОДО НЕПРИПУСТИМОСТІ ПЛАГІАТУ В НАУКОВИХ РОБОТАХ	49
ЛІТЕРАТУРА	51
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

На кафедрі соціології здійснюються підготовка магістрів зі спеціальності - 8.03010101 «соціологія» на базі бакалаврату (строк навчання - 2 роки), спеціалістів зі спеціальності - 7.03010101 «соціологія» на базі бакалаврату (строк навчання – 1 рік).

Відповідно до освітньо-професійної програми з підготовки спеціалістів і магістрів зі спеціальності «соціологія» на завершальному етапі навчання має бути здійснена підготовка та захист дипломної роботи або магістерської дисертації, які є науковими роботами на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня для спеціалістів – «соціолог», для магістрів - «науковий співробітник, викладач соціології». Підґрунтям для написання дипломної роботи і магістерської дисертації є «Положення про організацію навчального процесу в НТУУ «КПІ», «Положення про магістратуру НТУУ «КПІ» (Київ, НТУУ «КПІ», 2007), «Рекомендації щодо змісту та структури магістерських дисертацій», (Київ, НТУУ «КПІ», 2010), Положення про державну атестацію студентів НТУУ «КПІ» (Київ, НТУУ «КПІ», 2013) та «Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій» (Бюлетень ВАК України. – 2007. – №6).

Магістерська дисертація та дипломна робота спеціаліста мають на меті:

- систематизацію, закріплення і поглиблення набутих теоретичних знань і формування умінь їх застосування під час вирішення конкретних наукових та прикладних завдань;

- розвиток компетенцій самостійної науково-дослідної роботи й оволодіння методикою теоретичних, експериментальних і науково-практичних досліджень;

- набуття компетенцій систематизації отриманих результатів досліджень, формулювання нових висновків і положень, набуття досвіду їх прилюдного захисту [9].

Назва магістерської дисертації та дипломної роботи спеціаліста може обиратися студентом з переліку тем, запропонованих кафедрою, або формулюватися самостійно за умови узгодження з науковим керівником та затверджуватися на засіданні кафедри.

Завершена магістерська дисертація та дипломна робота спеціаліста повинні мати вигляд спеціально підготовленого рукопису (шрифт Times New Roman, 14 пт, одинарний інтервал) у твердому переплетенні. Обсяг магістерських дисертацій складає в межах 100-120 сторінок, дипломної роботи спеціаліста – від 80 до 100 сторінок. Дисертацію та дипломну роботу необхідно оформлювати відповідно до Державного стандарту України ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила» [1]. Оформлення дипломних робіт спеціалістів та магістерських дисертацій є одним з критеріїв їх оцінювання ЕК.

ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ СТУДЕНТІВ-ВИПУСКНИКІВ, НАУКОВИХ КЕРІВНИКІВ, КОНСУЛЬТАНТІВ І РЕЦЕНЗЕНТІВ

Студент має право:

- вибирати тему атестаційної роботи з числа запропонованих випусковою кафедрою або запропонувати власну тему з необхідним обґрунтуванням доцільності її розробки і можливості виконання;
- отримувати консультації керівника та консультантів;
- самостійно вибирати варіанти вирішення завдань на атестаційну роботу;
- попереднього (на кафедрі), первинного або повторного (у ЕК) захисту атестаційної роботи;
- звертатися (в усній або письмовій формі) до голови ЕК, керівництва факультету (інституту), університету та МОН зі скаргами або апеляціями щодо порушення його прав. Оцінка, яка за результатами складання атестаційного екзамену або захисту атестаційної роботи виставлена ЕК, оскарженню не підлягає.

Студент зобов'язаний:

- своєчасно вибрати тему атестаційної роботи та отримати попереднє завдання на дипломну роботу (магістерську дисертацію);
- після складання та захисту звіту про переддипломну практику отримати у керівника остаточне завдання на дипломну роботу (магістерську дисертацію);
- регулярно, не менше одного разу на два тижні, інформувати керівника про стан виконання роботи відповідно до календарного плану, надавати на його вимогу необхідні матеріали для перевірки;
- самостійно виконувати атестаційну роботу;
- при розробленні питань враховувати сучасні досягнення науки і техніки, використовувати передові методики наукових та експериментальних досліджень, приймати обґрунтовані й оптимальні рішення із застосуванням системного підходу;
- при виконанні роботи використовувати сучасні комп'ютерні технології;
- відповідати за правильність прийнятих рішень, обґрунтувань, розрахунків, якість оформлення текстового та графічного матеріалу;
- дотримуватися календарного плану виконання роботи, своєчасно та адекватно реагувати на зауваження та рекомендації керівника і консультантів дипломної роботи (магістерської дисертації);
- у встановлений термін подати атестаційну роботу для перевірки керівнику та консультантам і після усунення їх зауважень повернути керівнику для отримання його відгуку;
- отримати всі необхідні підписи, а також резолюцію завідувача випускової кафедри про допуск до захисту [7, С.38];
- особисто подати атестаційну роботу, допущену до захисту, рецензенту; на його вимогу надати необхідні пояснення з питань, які розроблялися;

– ознайомитися зі змістом відгуку керівника і рецензії та підготувати (у разі необхідності) аргументовані відповіді на їх зауваження при захисті роботи у ЕК. Вносити будь-які зміни або виправлення в атестаційну роботу після отримання відгуку керівника та рецензії забороняється;

– пройти попередній захист;

– надати на кафедрі підготовлену та допущену до захисту атестаційну роботу з відгуком керівника не менш ніж за тиждень до її захисту в ЕК;

– своєчасно прибути на захист атестаційної роботи або попередити завідувача випускової кафедри та голову ЕК (через секретаря ЕК) про неможливість присутності на захисті із зазначенням причин цього та наступним наданням документів, які засвідчують поважність причин. У разі відсутності таких документів ЕК може прийняти рішення про неатестацію студента з подальшим відрахуванням з університету.

Керівник дипломної роботи (магістерської дисертації):

– надає допомогу студенту в формулюванні теми дипломної роботи (магістерської дисертації), подає їх до затвердження на засіданні кафедри, а після оприлюднення дає необхідні пояснення за запропонованим напрямом дослідження;

– видає студенту завдання на дипломну роботу (магістерську дисертацію);

– надає студенту рекомендації щодо опрацювання необхідної літератури, нормативних і довідкових матеріалів, наукових видань тощо за темою дипломної роботи (магістерської дисертації);

– контролює реалізацію календарного плану виконання роботи. У разі суттєвих порушень, які можуть призвести до зриву встановлених термінів надання атестаційної роботи до ЕК, інформує керівництво кафедри для прийняття відповідних заходів, у тому числі й рішення про недопущення до захисту;

– здійснює загальне керівництво виконанням студентом дипломної роботи (магістерської дисертації);

– проводить систематичні бесіди та консультації (не менше одного разу на два тижні), на яких студент інформує про стан виконання роботи, обговорюються можливі варіанти рішень, конкретизуються окремі пункти завдання тощо;

– частинами або в цілому перевіряє виконану роботу;

– готує відгук на дипломну роботу (магістерську дисертацію) і несе відповідальність за його об'єктивність;

– готує студента до захисту;

– як правило, має бути присутнім на засіданні ЕК при захисті дипломної роботи (магістерської дисертації), керівником яких він є;

– з урахуванням наукових (творчих) здобутків ініціює надання магістрантові рекомендацій ЕК на навчання в аспірантурі.

Консультант дипломної роботи (магістерської дисертації):

– доводить до відома студентів графік консультацій, їх час та місце;

- формулює у межах своєї компетенції завдання на дипломну роботу (магістерську дисертацію);
- рекомендує методи та шляхи вирішення завдань;
- інформує керівника дипломної роботи (магістерської дисертації) про виконання студентом поставленого завдання;
- своєчасно перевіряє розділ і, за відсутності зауважень, підписує титульний лист пояснювальної записки та відповідний графічний (ілюстративний) матеріал.

Рецензент дипломної роботи (магістерської дисертації):

- у встановлені строки отримує від студента роботу для рецензування;
- докладно ознайомлюється зі змістом дипломної роботи (магістерської дисертації) та ілюстративним матеріалом;
- за потреби запрошує студента на бесіду для отримання пояснень з питань його дипломної роботи (магістерської дисертації);
- до дати, яка зазначена у направленні, готує рецензію за встановленими вимогами.

ДИПЛОМНА РОБОТА СПЕЦІАЛІСТА

1.1 Підготовка дипломних робіт спеціаліста

Дипломна робота – це кваліфікаційний документ, на підставі якого в процесі захисту екзаменаційна комісія визначає відповідність знань випускника професійно-кваліфікаційним вимогам до фахівця з соціології та його здатність до самостійної роботи в цій галузі.

Дипломна робота являє собою закономірний підсумок теоретичної та науково-практичної підготовки студента протягом усього періоду навчання. Вона є заключною самостійною роботою науково-дослідного характеру, що виконується студентом, який закінчує ВНЗ та захищається перед екзаменаційною комісією. Випускникам, які склали атестаційні екзамени та захистили дипломну роботу, видається диплом з присвоєнням відповідної кваліфікації.

Основною метою написання дипломної роботи є систематизація, закріплення знань та практичних навичок з соціології, поглиблення та розвиток інноваційного науково-дослідницького підходу до вивчення соціальних проблем.

В процесі підготовки та захисту кваліфікаційної роботи спеціаліста студенти мають продемонструвати:

Знання:

- змісту основних категорії та понять соціологічної науки, їх специфіки;
- фундаментальних теоретичних підходів до вивчення сучасних соціальних процесів;
- методології та методів наукових досліджень;
- змісту процесу та основних етапів наукового дослідження;
- вимог до оформлення результатів наукового дослідження.

Уміння:

- оперувати даними класичних та новітніх теоретичних досліджень для осмислення сутності соціальних змін й використовувати здобуті навички та знання на практиці;
- лаконічно, грамотно, професійно висвітлювати проблеми та тенденції розвитку соціологічної науки в Україні і за кордоном;
- здійснювати організацію наукового дослідження;
- застосовувати загальнонаукові та емпіричні методи в процесі наукового дослідження;
- здійснювати систематизацію та оформлення результатів дослідження;
- робити висновки і пропозиції, а також аналізувати можливості їх впровадження у практичну діяльність.

Написання дипломної роботи спеціаліста передбачає ряд послідовних етапів. **Підготовчий етап** починається з вибору теми дослідження та наукового керівника з професорсько-викладацького складу випускової кафедри. Список наукових керівників затверджується на засіданні кафедри щорічно у червні. Орієнтовна тематика дипломних робіт зі спеціальності «соціологія» пропонується кафедрою (оновлюється щорічно та затверджується до 15 вересня), але студенти заохочуються пропонувати власну проблематику дослідження, попередньо узгодивши її з науковим керівником. У назві не бажано використовувати ускладнення чи узагальнюючу термінологію та використовувати такі слова, як «дослідження...», «аналіз...», «вивчення...», «питання...», «проблеми...».

Перед остаточним визначенням теми дипломної роботи студенту бажано здійснити критичний **огляд наявної літератури за темою дослідження**. Для складання попереднього списку літератури необхідно переглянути каталоги, збірки наукових праць, періодичні видання. Журнали краще починати переглядати з останнього номера за рік, в якому поданий перелік усіх надрукованих за рік статей та публікацій. Для формування нормативно-правової бази дослідження корисним є використання серверу Верховної Ради, на якому оперативно представляються усі законодавчі акти та зміни до них. Працюючи над джерельною базою варто не просто накопичувати матеріал, а обмірковувати наукову інформацію, виробляти власні ідеї, концепції та підходи або використовувати їх для порівняння чи протиставлення. Під час роботи з літературою не рекомендується використовувати навчальні посібники та підручники. До вибору тем існують наступні вимоги:

- тема має відповідати схильностям конкретного студента, його політичній та духовній культурі;

- основні тексти мають бути досяжними (доступними фізично) для конкретного студента та відповідати його інтелектуальному рівню (бути зрозумілими);

- обрана методологія повинна реально відповідати можливостям конкретного студента [15, С. 17].

Обравши тему дипломної роботи, студент подає на ім'я завідувача кафедри соціології заяву із зазначенням наукового керівника. Вибір теми та наукового керівника повинен бути здійсненим на початку навчання, але не пізніше, ніж до 1 жовтня. Студент, за погодженням з науковим керівником і кафедрою може змінити формулювання теми, але не пізніше, ніж за три місяці до визначеного терміну подання завершеної роботи. Списки студентів із затвердженими кафедрою темами робіт та науковими керівниками затверджуються рішенням Вченої ради факультету. Корекція або зміна теми дипломної роботи допускається, як виняток, після проходження студентом переддипломної практики та захисту звіту за її результатами, упродовж одного тижня, а юридично закріплення за студентом теми атестаційної

роботи та призначення керівника здійснюється наказом по університету протягом двох тижнів [7, С.41].

Останнім кроком підготовчого етапу є складання студентом плану наукової роботи та графік її виконання на період навчання, який узгоджується з науковим керівником.

Основний етап роботи починається з проходження у січні тритижневої **переддипломної практики**. Завдання до дипломної роботи видається студенту на першому тижні переддипломної практики (заповнюється у відповідності до встановленої форми (**додаток 3**) та затверджується завідувачем кафедри.

Наступним кроком основного етапу є **написання тексту та оформлення дипломної роботи** відповідно до встановлених вимог. В процесі підготовки дипломної роботи студенти мають право на отримання консультації з окремих розділів. Консультантами можуть виступати професори, доценти, науковці, викладачі університету, висококваліфіковані фахівці центральних та місцевих державних органів, спеціалісти в галузі соціологічних досліджень. Консультанти перевіряють відповідний розділ виконаної студентом роботи і підписують його.

З метою підвищення якості наукових робіт студентів кафедра також може запропонувати провести процедуру попереднього захисту, де комісією надаються рекомендації щодо їх вдосконалення.

На **заключному етапі** студент отримує *відгук* наукового керівника (**додаток 7**) у якому має міститися оцінка дипломної роботи.

Наказом декана факультету за поданням завідувача кафедри для кожної дипломної роботи, яка допущена до захисту, призначається рецензент, прізвище якого зазначається у виданому студенту на попередньому захисті *направленні на рецензію* (**додаток 8**).

Переплетена дипломна робота **передається рецензенту**, який у встановлений термін передає студенту *рецензію*, оформлену за встановленими вимогами (**додаток 9 та 10**). За тиждень до встановленої дати захисту студент має подати роботу та всі необхідні документи на кафедру.

1.2 Вимоги до оформлення дипломних робіт спеціаліста

Структура дипломної роботи

1. Титульний аркуш.
2. Завдання.
3. Зміст.
4. Вступ.
5. Основна частина (2 або 3 розділи та підрозділи).
6. Висновки та рекомендації.
7. Список використаних джерел.
8. Додатки (за необхідності).

Дипломна робота відкривається *титульним аркушем (додаток 1)*. На наступній сторінці підшиваються *Завдання*, видані студенту та заповнені ним власноруч (*додаток 3*). Потім іде *Зміст* дипломної роботи (*додаток 5*), який містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та підрозділів, зокрема вступу, загальних висновків, списку використаних джерел. Заголовки змісту повинні бути ідентичними заголовкам та підзаголовкам у тексті, тобто їх не можна скорочувати та редагувати. Нумерація сторінок дипломної роботи починається зі Вступу, що розміщується на 3 сторінці.

Кожна структурна частина (Зміст, Вступ, Розділи, Висновки, Список використаних джерел, Додатки) починається з нової сторінки, крім підрозділів роботи. Від основного тексту їх відокремлюють двома інтервалами.

Текст дипломної роботи друкується через 1,5 інтервали на сторінці стандартного аркушу А4. Шрифт Times New Roman. Розмір шрифту «14».

На аркуші роблять поля: ліве - 30 мм, праве - 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Абзацні відступи дорівнюють 5 знакам.

Окремі слова та формули, які вписуються до друкованого тексту, мають бути чорного кольору і близької до основного тексту густоти.

Назви структурних елементів роботи «ВСТУП», «ЗМІСТ», «ВИСНОВКИ», «РЕКОМЕНДАЦІЇ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують.

Розділи і підрозділи роботи мають заголовки. Заголовки структурних елементів і розділів необхідно розміщувати посередині рядка та друкувати великими прописними літерами без крапки в кінці жирним шрифтом. Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів необхідно починати з абзацу (5 знаків). Назва підрозділів друкується маленькими літерами жирним шрифтом. Відстань між заголовком і наступним або попереднім текстом має бути не менше двох рядків. Не можна розміщувати заголовки у нижній частині сторінки, якщо після нього залишається тільки один рядок тексту.

Розділи, підрозділи, пункти та підпункти нумеруються арабськими цифрами. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, розділених крапкою, наприклад: 1.1, 1.2, і т.д. Номер пункту складається з номера розділу, номера підрозділу (якщо він є) і порядкового номера пункту, розділених крапками, наприклад: 1.1.1 і т.п.

Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами у правому верхньому кутку сторінок із збереженням наскрізної нумерації всього тексту. Титульний аркуш також включається до нумерації, але номер сторінки не ставлять. Лист Завдання не нумерується.

Загальний обсяг дипломної роботи має бути в межах 80-100 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки.

Ілюстрації (діаграми, малюнки, схеми тощо) необхідно розміщувати безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше або на наступному аркуші. У тому місці де викладається тема пов'язана з

ілюстрацією, і де читачеві варто вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках (рис. 3.1), тобто перший рисунок третього розділу, або зворот типу: «... як це видно з рис. 3.1», чи «... як це показано на рис. 3.1». На всі ілюстрації (як власні, так і запозичені) в роботі мають бути посилання. Всі ілюстрації, які виносяться на захист, необхідно навести в основній частині дипломної роботи або у додатках, якщо через великий обсяг або форму подання їх не можна включити до основної частини.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розміщувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті. Слово «Таблиця» та її порядковий номер в тексті розміщують справа над таблицею. Кожна таблиця повинна мати назву (наводять жирним шрифтом), яку розміщують над таблицею симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери.

Приклад побудови таблиці

Таблиця 3.1

Ієрархічна регресія. Вплив соціального статусу батька на соціальний статус сина за умови модернізації в різних релігійних контекстах, Нідерланди, 1851-1914.

	Модель 1 Території Католиків		Model 3 Території Ліберальних Протестантів		Model 4 Території Радикальних Протестантів	
	Коефіцієнт	Стандартна похибка	Коефіцієнт	Стандартна похибка	Коефіцієнт	Стандартна похибка
Фіксовані ефекти						
Константа	35.98	0.32	37.56	0.27	26.17	1.57
Статус батька	0.83	0.02	0.68	0.02	0.98	0.13
Час	0.49	0.02	0.37	0.02	1.04	0.14

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною.

В дипломній роботі автор має посилатися на джерела та матеріали, на ідеях та висновках яких розроблюються проблеми, задачі та питання наукового дослідження. Для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. **Загальні вимоги до цитування** такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, в кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути максимально точним у викладі думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і робити відповідні посилання на джерело;

д) цитата не повинна бути занадто короткою або дуже довгою;

е) уривки з критичної літератури цитуються тільки тоді, коли вони авторитетно підтверджують або авторитетно доповнюють висловлену думку;

ж) передбачається, що ви солідарні з тим, що цитуєте, за винятком випадків, коли перед цитатою або після неї поміщена ваша критична оцінка.

з) цитати, як правило, робляться з академічних зібрань, або ж з поважних, авторитетних джерел.

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел, що мають велику кількість сторінок, тоді в посиланні слід точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул джерела, на яке дано посилання в дисертації.

Посилання на джерела в тексті слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками. Наприклад, [1, С.7] або [1, С.7-10], де перша цифра означає порядковий номер джерела у зазначеному списку літератури, а друга, після коми, сторінку, або сторінки, які цитуються.

Посилання в тексті на кілька джерел роблять згідно з їх переліком у квадратних дужках, наприклад, «... у працях...[1;3;8;21]...».

Обов'язковою умовою написання дипломної роботи є грамотність і чітка логіка викладу, правильність мовностилістичного оформлення. Текст повинен бути старанно вивіреном автором до друку.

1.3 Вимоги до змісту структурних елементів роботи

Вступ є найбільш відповідальною частиною дипломної роботи, тому що саме в ньому мають бути віддзеркалені усі фундаментальні положення роботи. Фахівці рекомендують остаточно формувати усі положення вступу наприкінці роботи над дипломом, після написання основної частини роботи.

Вступ містить наступні елементи:

1. Актуальність теми дослідження.
2. Стан наукової розробленості проблеми.
3. Мета і завдання дослідження.
4. Об'єкт і предмет дослідження.
5. Методи дослідження.
6. Новизна одержаних результатів.
7. Теоретична та практична цінність роботи.
8. Структура роботи.

Актуальність теми дипломної роботи. Цей структурний елемент містить обґрунтування стану досліджуваної проблеми, її значення в сучасності, доцільності та корисності проведення наукового дослідження.

Стан наукової розробленості проблеми. Стислий аналіз вітчизнаної та зарубіжної літератури за темою дослідження повинен продемонструвати ступінь наукової розробленості проблеми. Студенту необхідно показати, яку частку у науковому знанні своєї галузі він збирається заповнити своїм дослідженням. В цьому пункті перераховуються імена науковців, які займалися проблематикою, що є дотичною темі диплому і це має споряджуватися посиланнями на їхні праці у списку використаної літератури дипломної роботи.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження формулюється у вигляді відповіді на запитання: «Для чого проводиться дослідження?». Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Мета – це запланований результат дослідження. Виконуючи наукову роботу слід пам'ятати, що метою будь-якої наукової праці є виявлення нових фактів, висновків, рекомендацій, закономірностей або ж уточнення відомих раниш, але недостатньо досліджених. Отримати заплановані результати, поступово досягти поставленої мети можна шляхом її деталізації у вигляді певної програми цілеспрямованих дій – завдань дослідження. Завдання дослідження формулюються в двох варіантах:

- 1) у вигляді самостійно закінчених етапів дослідження;
- 2) як послідовне вирішення окремих проблем наукового дослідження по відношенню до загальної проблеми всієї магістерської дисертації.

Формулювати і конкретизувати завдання слід дуже ретельно, оскільки опис їх вирішення становить зміст підрозділів кожного з розділу дисертації [7, С. 49].

Наприклад, для теми **«Трудова міграція як складова соціальної мобільності в глобалізованому суспільстві»** мета і завдання дипломної роботи можуть бути сформульовані наступним чином:

Метою роботи є ідентифікація чинників міграції як складової соціальної мобільності, оцінка її перспектив та ставлення до цього явища українського суспільства.

Завданнями роботи є:

- розкрити сутність та структуру міграції й обґрунтувати теоретико-методологічні засади сучасних наукових досліджень цього феномену;
- виявити основні чинники, що зумовлюють виникнення та особливості перебігу міграційних процесів;
- з'ясувати роль сучасних державних інститутів у контексті здійснення міграційної політики;
- розглянути можливі варіанти виходу із ситуації нестачі трудових ресурсів.

Об'єкт дослідження – це певна соціальна група, сукупність ідей, процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обирається для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта, як та його частина, що буде безпосередньо досліджуватися. Визначення предмета дослідження практично є конкретизацією наукової проблеми, що впливає із завдань дослідження. Він має бути прийнятним для пізнання і підлягати опису. В самому ж науковому дослідженні має бути сказано про предмет щось нове, або мають бути переосмислені вже кимось висловлені ідеї [15, С. 39-40].

Наприклад:

Об'єктом дослідження є соціальна мобільність населення за умов трансформації українського соціуму, а **предметом** – трудова міграція населення України, як складова соціальної мобільності в умовах глобалізованого суспільства.

Методи дослідження. У методах дослідження автором дипломної роботи наводиться перелік методів та підходів, що використовувалися для досягнення поставленої мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів. Дослідження можуть базуватися на використанні низки загальнонаукових (філософських, політологічних і соціологічних) та специфічних методів, принципів і підходів. До принципів дослідження належать: історичний, термінологічний, функціональний, системний та інші [3;6;12].

Наприклад: *Методи дослідження.* Дослідження базується на використанні низки загальнотеоретичних методів, принципів і підходів. При написанні роботи використовується методи аналізу та синтезу, а також порівняльний та історичний. Метод дозволяє дати адекватну відповідь на запитання про генезис, сутність, структуру та

взаємозв'язки феномену, що досліджується. Також використовувався соціологічний метод анкетування. Обробка масивів соціологічних даних здійснювалася у пакетах ОСА та SPSS.

Новизна одержаних результатів. Подають короткий виклад нових наукових положень, запропонованих автором особисто. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток).

Теоретична та практична цінність роботи. У дипломній роботі, що має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх використання. А в роботі, що має прикладне значення, - відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації як їх використати. Відзначаючи практичну цінність здобутих результатів, необхідно подати інформацію про ступінь їх готовності до використання або масштабів використання.

Наприклад: *Практичне значення роботи на тему «Трудова міграція як складова соціальної мобільності в глобалізованому суспільстві»* полягає у розробці практичних рекомендацій щодо можливих шляхів вирішення кризи, пов'язаної із нестачею трудових ресурсів в певних сферах виробництва та в державі в цілому.

Структура роботи. Тут вказується безпосередня структура дипломної роботи із зазначенням кількості найменувань джерел у списку використаної літератури (не менше 60) та кількості сторінок повного обсягу роботи (без додатків).

Наприклад: *Структура дипломної роботи.* Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, поділених на підрозділи, висновків та рекомендацій, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 90 сторінок (з них 84 основного тексту). Список використаних джерел містить 60 найменувань.

Основна частина дипломної роботи. Перший розділ присвячений огляду наявної літератури та джерел за проблематикою роботи, а також аналізу теоретико-методологічних аспектів позицій сучасних дослідників. В огляді літератури мають бути стисло, критично розглянуті основні етапи розвитку наукової думки за обраною проблемою та зазначені ті питання, що залишились невирішеними. Розділ закінчується коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі. Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини роботи.

У другому розділі, як правило, обґрунтовують вибір напряму досліджень, наводять методи вирішення задач і їх порівняльні оцінки, розробляють загальну методiku проведення досліджень. В наступному розділі зазначаються результати власних досліджень автора з висвітленням того нового, що він вносить у розроблення проблеми, оцінюючи повноту вирішення поставлених завдань, порівняння одержаних результатів

(характеристик, параметрів) дослідження з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць, обґрунтування потреби додаткових досліджень. Дається оцінка евристичності та релевантності нових ідей та положень в дослідницьких програмах сучасної світової та вітчизняної соціології потребам соціетального розвитку та трансформації України.

В цілому виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором. В кінці розділу викладений у ньому матеріал підсумовується у вигляді коротких висновків.

Висновки. У завершальній частині дипломної роботи необхідно у відповідності до положень, що виносяться на захист і поставлених завдань, структури роботи стисло сформулювати основні думки за результатами дослідження, навести коротку характеристику оцінки стану проблеми, викласти основні результати власного дослідження, на основі якісних та кількісних показників дати рекомендації та визначити напрями вирішення проблем.

Список використаних джерел. Список літератури укладається в алфавітному порядку прізвищ авторів або назв книг. Зазначається автор (якщо є), назва, місце видання, видавництво, рік видання, загальна кількість сторінок у книзі (*вимоги до оформлення бібліографічного опису* наведено в **додатку 11**).

Літературні джерела іноземною мовою подаються наприкінці загального списку, після них називають Інтернет джерела (якщо є).

Якщо в роботі використані архівні джерела, та правові документи їх виділяють в окрему групу і починають ними список літератури.

Додатки (при необхідності). *Додатки* оформлюють як продовження дипломної роботи на наступних її сторінках, після списку літератури, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожен із додатків починають з нової сторінки, їм дають заголовки, надруковані угорі малими літерами з першої великої симетрично стосовно тексту сторінки. В правому верхньому кутку над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г', Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, «Додаток А», «Додаток Б» і т.д. Єдиний додаток позначається як Додаток А.

До додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття дипломної роботи:

- додаткові ілюстрації або таблиці;
- програми соціологічних досліджень;
- копії документів, окремі витяги із положень (інструкцій) тощо.

1.4 Вимоги допуску дипломних робіт до захисту

До захисту в ЕК допускаються дипломні роботи, теми яких затверджені наказом ректора університету, а структура, зміст та якість викладення матеріалу та оформлення відповідають вимогам методичних рекомендацій

кафедри, що підтверджено підписами керівника та консультантів роботи, наявністю відгуку керівника та рецензії. Негативна рецензія або відгук керівника не є підставою для недопущення студента до захисту атестаційної роботи.

Допуск до захисту дипломних робіт у ЕК здійснюється завідувачем випускової кафедри, який приймає позитивне рішення на підставі викладеного вище або підсумків попереднього захисту атестаційної роботи на кафедрі, що має бути оформлено відповідним протоколом засідання кафедри. Допуск підтверджується візою завідувача кафедри на титульному аркуші дипломної роботи.

Рішення про допуск до захисту атестаційної роботи іноземною (регіональною) мовою до початку роботи екзаменаційної комісії приймає Вчена рада факультету за заявою студента за умови його навчання іноземною (регіональною) мовою та наявності реферату, виконаного іноземною (регіональною) мовою обсягом 10-15 сторінок зі стислим викладенням основних положень атестаційної роботи [8, С.12].

До захисту допускаються студенти, які:

- виконали навчальний план (не мають академічних заборгованостей);
- виконали програму підготовки спеціаліста;
- мають завершену, оформлену у відповідності з вимогами дипломну роботу;
- отримали відгук наукового керівника;
- отримали рецензію;
- не мають заборгованостей по оплаті;
- отримали візу завідуючого кафедрою про допуск до захисту.

Не пізніше, ніж за тиждень до захисту у відповідності з графіком студент повинен подати секретареві ЕК:

- зброшуровану дипломну роботу з усіма необхідними підписами;
- комплекс ілюстративних матеріалів, схем, графіків, та інших носіїв візуальної інформації для членів ЕК (якщо є);
- відгук керівника;
- рецензію;
- завірену залікову книжку;
- підписаний індивідуальний план.

Деканат надає зведену відомість про виконання студентами навчального плану і отримані ними оцінки.

1.5 Захист дипломної роботи

Публічний захист дипломної роботи відбувається на відкритому засіданні ЕК. На захисті можуть бути присутні науковий керівник, рецензенти, члени кафедри, представники організацій та установ, де планується працевлаштування випускників кафедри. На одному засіданні екзаменаційної комісії плануються, як правило, захисти не більше десяти

дипломних робіт. Тривалість захисту однієї атестаційної роботи становить не більше 0,5 години [8, С.11].

Для публічного виступу студенту надається 10-15 хвилин. Під час доповіді він може роздати членам ЕК презентаційні матеріали (якщо є потреба в цьому): таблиці, схеми, графіки, діаграми, плакати тощо. Вказані матеріали обов'язково узгоджуються з науковим керівником.

Під час захисту дипломної роботи студент повинен:

- стисло обґрунтувати вибір теми, її актуальність, мету і завдання;
- розкрити теоретичну та практичну значущість дослідження;
- чітко сформулювати основні висновки та рекомендації;
- показати ґрунтовні знання першоджерел та наукової літератури з обраної проблеми, всебічне володіння матеріалом дослідження;
- продемонструвати здатність самостійно аналізувати й узагальнювати результати дослідження.

Студент зобов'язаний відповісти на запитання голови, членів ЕК. Після виступу студента заслуховують відгук наукового керівника, оцінку роботи рецензентом, надається слово бажаним висловити свою думку щодо рівня проведеного дослідження студентом.

Хід захисту фіксується у протоколі ЕК. Оцінка обговорюється на закритому засіданні та оголошується головою ЕК у присутності членів комісії, усієї групи студентів-дипломників.

Студенту, який успішно захистив дипломну роботу, за рішенням ЕК присвоюється кваліфікація «соціолог», видається диплом про вищу освіту та додаток до диплому.

За умови, що студент захистив дипломну роботу з оцінкою «відмінно», та склав на «відмінно» 75% обов'язкових і вибіркового дисциплін навчального плану, а з інших дисциплін – з оцінкою «добре», йому буде видано диплом з відзнакою.

У разі, якщо при захисті дипломної роботи студент отримав незадовільну оцінку, або був недопущений до захисту рішенням кафедри, він може отримати допуск до повторного захисту дипломної роботи протягом трьох років після закінчення університету. Студентам, які не захищали атестаційну роботу з поважної причини (документально підтвердженої), термін захисту може бути продовжений деканом факультету до наступного терміну роботи ЕК, але не більше, ніж на один рік.

1.6 Зразок тематики дипломних робіт спеціаліста за спеціальністю «Соціологія»

Галузеві соціології

1	Масова комунікація як соціальний інститут: особливості та тенденції розвитку в сучасній Україні.
2	Специфіка впливу мотиваційних чинників комунікації в умовах інтеграції та дезінтеграції сучасного соціуму.
3	Маніпулятивні технології впливу на масову свідомість (на прикладі політичних ток-шоу).
4	Віртуалізація соціальних відносин в контексті глобалізаційних тенденцій.
5	Дизайн як форма соціальної комунікації в епоху постмодерну.
6	Комунікативні механізми формування довіри студентської молоді до органів влади в Україні.
7	Особливості розповсюдження та характеру змін засобів масової інформації в умовах сучасного суспільства.
8	Комунікативні механізми відтворення соціального порядку в контексті українських реалій.
9	Рольова модель сучасної української сім'ї.
10	Материнство як соціальна цінність та чинник відчуження жінки.
11	Історичні зміни інституту сім'ї та перспективи його розвитку в XXI ст.
12	Специфіка шлюбної міграції та шлюбних технологій: український та зарубіжний досвід.
13	Вплив комп'ютерних технологій на формування сучасної української сім'ї.
14	Проблеми «кіберлюдини», генної інженерії та клонування людини у соціогуманітарних науках.
15	Сім'я та освіта у пошуках ідентичності: культурний аспект.
16	Особливості сімейної політики в країнах ЄС (визначається окрема країна або група країн).
17	Місце та роль інституту сім'ї у формуванні системи суспільних цінностей.
18	Гендерні відносини в сім'ї в умовах розвитку інформаційного суспільства.
19	Метросексуалізм як сучасний соціокультурний феномен.
20	Гендерні особливості професійної кар'єри за сучасних умов розвитку ринку праці.
21	Гендерні стереотипи та їх вплив на електоральну поведінку населення України.
22	Фемінізм як чинник інституціоналізації гендерних досліджень.
23	Жіночий рух як джерело формування гендерних ідей в Україні.
24	Гендерна соціалізація та гендерна ідентичність: соціокультурний аналіз.

25	Насилля проти жінок як соціальна проблема: причини, наслідки, шляхи подолання.
26	Базові конструкти «маскулінного» і «фемінного» у основних світових релігіях.
27	Андрогінність як ідеал гендерної рівноваги в сучасних соціологічних теоріях.
28	Дегендероване суспільство: можливості і перспективи розвитку.
29	Динаміка мотиваційних змін українського студентства: чинники та перспективи.
30	Особливості молодіжної моди в сучасному суспільстві споживання (на прикладі телевізійної реклами в Україні).
31	Вплив ЗМІ на формування особливостей стилю життя сучасного українського студентства.
32	Соціальні чинники та наслідки інтернет-залежності студентської молоді в сучасній Україні.
33	Уявлення студентської молоді щодо працевлаштування в сучасній Україні (регіональний аспект).
34	Соціокультурні аспекти практик споживання алкоголю молоддю в сучасній Україні.
35	Особливості формування установок студентів українських ВНЗ щодо інтелектуальної міграції.
36	Віртуальна дружба в структурі цінностей студентської молоді в сучасній Україні.
37	Економічна активність молоді: сучасний стан і тенденції розвитку.

Теорія та історія соціології

1	Методологічні засади основних напрямів постмодерного теоретизування (на прикладі робіт конкретного представника цього напрямку).
2	Евристичний потенціал постмодерністських парадигм для осмислення особливостей української соціальної реальності.
3	Образ суспільства у постмодерністській соціології.
4	Феномен глобалізації в соціологічній теорії З. Баумана.
5	У. Бек та теорія суспільства ризику.

Соціальні структури та соціальні відносини

1	Тенденції стратифікації в сучасному українському суспільстві.
2	Перспективи формування середнього класу в Україні.
3	Роль та специфіка соціального капіталу у відтворенні соціальних нерівностей у сучасному українському суспільстві.
4	Соціальна мобільність маргінальних верств в сучасній Україні.
5	Феномен «соціального виключення» та проблема андеркласу.

6	Функціональна шкала престижу професій: розшарування за соціоекономічним статусом.
7	Міжгенераційна соціальна мобільність як наукова проблема: шляхи та можливості зміни соціального статусу.
8	Основні теоретичні підходи до вивчення середнього класу в західній соціології.
9	Вища освіта в контексті соціальної нерівності: проблеми та перспективи.

1.7 Критерії оцінювання дипломних робіт спеціаліста

Згідно з «Положенням про порядок створення та організацію роботи державної екзаменаційної комісії у вищих навчальних закладах України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.05.2013 р. № 584) оцінювання захисту дипломної роботи вимагає чіткого критеріального забезпечення і, як наслідок, дотримання об'єктивності в оцінці результатів навчання студентів. Атестаційна дипломна робота як засіб діагностики результатів навчання студентів за спеціальністю «соціологія» має відповідати визначеній системі характеристик. Підґрунтям формування системи характеристик мають бути основні компетентності випускника, які зазначені у ОКХ спеціальності.

При проведенні захисту дипломної роботи кожен член екзаменаційної комісії оцінює якість атестаційної роботи та якість її захисту за 100-бальною шкалою, згідно з критеріями оцінювання.

Перша частина цього оцінювання враховує відповідність дипломної роботи до вимог щодо атестаційних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» спеціальності 7.03010101 «соціологія» та вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціальності щодо формування компетентності студента. Виконання дипломної роботи оцінюється в 70 балів **(додаток 12)**.

Друга частина системи оцінювання стосується доповіді студента в процесі захисту ним основних положень дипломної роботи. В цьому плані критеріальна характеристика поданої роботи має визначити, наскільки студент чітко і повно розкрив мету роботи, шляхи її досягнення, глибоко аргументує прийняті рішення, демонструє вміння використовувати презентаційні матеріали, в змозі професійно відстоювати власну точку зору, а також те, як він володіє професійними знаннями на сучасному рівні. За захист поданої роботи студент отримує 30 балів **(додаток 13)**.

Система оцінювання включає чотири («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») або п'ять рівнів («відмінно», «добре», «задовільно», «достатньо», «незадовільно») традиційних оцінок. Кожному рівню відповідають певні оцінні бали: «відмінно» - 95-100 балів, «добре» - 75-94 балів, «задовільно» - 60-74 балів, «незадовільно» - менше 60. За всіма характеристиками сума мінімальних позитивних балів має бути не меншою, ніж 60 балів. Таблиця переведення суми балів до оцінок наведена в **додатку**

16. Оцінка виконання та захисту дипломної роботи проводиться екзаменаційною комісією. Також при оцінюванні роботи враховуються зазначені у відгуках наукового керівника та рецензента зауваження і пропозиції.

Дипломна робота з ознаками плагіату рішенням кафедри до захисту не допускається. Захист нової роботи (на іншу тему) можливий не раніше, ніж через рік.

Студент, який не подав у затверджений строк до ЕК дипломну роботу, має право на повторну атестацію в наступний термін роботи екзаменаційної комісії протягом трьох років після закінчення університету. У випадку, коли захист дипломної роботи визнається незадовільним, ЕК встановлює, чи може студент подавати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він повинен підготувати дипломну роботу за новою темою.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

2.1 Підготовка магістерських дисертацій

Магістерська дисертація є завершальним етапом вищої професійної освіти, тому вона повинна забезпечувати не тільки закріплення академічної культури, але й необхідну сукупність методологічних знань та методичних навичок у обраній галузі професійної діяльності. Основна увага приділяється оволодінню уміннями та навичками науково-дослідної роботи (організації та проведенню дослідження, систематизації та оформленню його результатів).

Магістерська дисертація має бути спрямована на дослідження певних особливостей, властивостей об'єкту, містити сукупність результатів наукових досліджень, мати внутрішню єдність і свідчити про те, що автор володіє сучасними методами і здатний самостійно проводити наукові дослідження на підставі отриманих знань, умінь і досвіду [11, С. 26].

Метою магістерської дисертації є систематизація та поглиблення знань про процес наукового дослідження та оформлення і використання його результатів, розвинення умінь науково-дослідної діяльності.

В процесі підготовки та захисту кваліфікаційної роботи магістра студенти мають продемонструвати:

Знання:

- методології наукового дослідження;
- загальнонаукових та емпіричних методів наукових досліджень;
- змісту процесу та основних етапів наукового дослідження;
- вимог до оформлення результатів наукового дослідження.

Уміння:

- проводити системний аналіз проблеми та розв'язувати її на підставі відомих підходів, пропонувати нові шляхи до вирішення проблеми;
- обґрунтовано вибирати та застосовувати загальнонаукові та емпіричні методи в процесі наукового дослідження;
- застосовувати сучасні методи експериментальних досліджень у конкретній галузі знань, методи планування експерименту та оброблення його результатів;
- здійснювати систематизацію та оформлення результатів дослідження;
- оцінювати можливості використання отриманих результатів у науковій та практичній діяльності [5].

Написання магістерської дисертації передбачає ряд послідовних етапів.

Підготовчий етап починається з вибору теми дослідження та наукового керівника з професорсько-викладацького складу випускової кафедри. Список наукових керівників затверджується на засіданні кафедри щорічно у червні. Орієнтовна тематика магістерських дисертацій зі спеціальності «соціологія» пропонується кафедрою (оновлюється щорічно та затверджується до 15 вересня), але студент може запропонувати власну проблематику

дослідження, попередньо узгодивши її з науковим керівником. У назві не бажано використовувати ускладнення чи узагальнюючу термінологію та використовувати такі слова, як «дослідження...», «аналіз...», «вивчення...», «питання...», «проблеми...».

Перед остаточним визначенням теми магістерської дисертації студенту бажано здійснити критичний **огляд наявної літератури за темою дослідження**. Для складання попереднього списку літератури необхідно переглянути каталоги, збірки наукових праць, періодичні видання. Журнали краще починати переглядати з останнього номера за рік, в якому поданий перелік усіх надрукованих за рік статей та публікацій. Для формування нормативно-правової бази дослідження корисним є використання серверу Верховної Ради, на якому оперативно представляються усі законодавчі акти та зміни до них. Працюючи над джерельною базою варто не просто накопичувати матеріал, а обмірковувати наукову інформацію, виробляти власні ідеї, концепції та підходи або використовувати їх для порівняння чи протиставлення. Під час роботи з літературою не рекомендується використовувати навчальні посібники та підручники. До вибору тем існують наступні вимоги:

- тема має відповідати схильностям конкретного студента, його політичній та духовній культурі;
- основні тексти мають бути досяжними (доступними фізично) для конкретного студента та відповідати його інтелектуальному рівню (бути зрозумілими);
- обрана методологія повинна реально відповідати можливостям конкретного студента [15, С. 17].

Обравши тему магістерської дисертації, студент подає на ім'я завідувача кафедри соціології заяву із зазначенням обраного напрямку та наукового керівника. Вибір теми та наукового керівника повинен бути здійсненим на початку першого року навчання, але не пізніше, ніж до 1 жовтня. Студент, за погодженням з науковим керівником і кафедрою може змінити формулювання теми, але не пізніше, ніж за три місяці до визначеного терміну подання завершеної роботи. Списки студентів із затвердженими кафедрою темами робіт та науковими керівниками затверджуються рішенням Вченої ради факультету. Корекція або зміна теми магістерської дисертації допускається, як виняток, після проходження студентом переддипломної практики та захисту звіту за її результатами, упродовж одного тижня, а юридично закріплення за студентом теми атестаційної роботи та призначення керівника здійснюється наказом по університету протягом двох тижнів [7, С.41].

Останнім кроком підготовчого етапу є складання студентом плану наукової роботи та графік її виконання на період навчання, який узгоджується з науковим керівником.

Основний етап роботи над магістерською дисертацією починається з вересня другого року навчання магістранти проходять тритижневу **науково-**

дослідницьку практику. Завдання до магістерської дисертації видається магістранту на першому тижні науково-дослідної практики (заповнюється у відповідності до встановленої форми (додаток 4) та затверджується завідувачем кафедри.

Наступним кроком основного етапу є **написання тексту та оформлення магістерської дисертації** відповідно до встановлених вимог. В процесі підготовки магістерської дисертації студенти мають право на отримання консультації з окремих розділів. Консультантами можуть виступати професори, доценти, науковці, викладачі університету та інших ВНЗ, висококваліфіковані фахівці центральних та місцевих державних органів, спеціалісти в галузі соціологічних досліджень. Консультанти перевіряють відповідний розділ виконаної студентом роботи і підписують його.

З метою підвищення якості наукових робіт та їх допуску до захисту проводиться процедура попереднього захисту, де комісією надаються рекомендації щодо їх вдосконалення. Комісія попереднього захисту може запропонувати доопрацювати дисертацію або рекомендувати кафедрі не допускати роботу до захисту, якщо вона не відповідає встановленим вимогам. За умови допуску до захисту студент оформлює реферат, в якому стисло розкривається основний зміст роботи. Виконана магістерська дисертація у не зброшурованому вигляді подається науковому керівнику для написання відгуку.

На **заключному етапі** магістр отримує *відгук* наукового керівника (додаток 7) у якому має міститися оцінка магістерської дисертації.

Наказом декана факультету за поданням завідуючого кафедрою для кожної магістерської дисертації, яка допущена до захисту, призначається рецензент (кандидат або доктор наук), прізвище якого зазначається у виданому студенту на попередньому захисті *направленні на рецензію* (додаток 8).

Переплетена магістерська дисертація **передається рецензенту**, який у встановлений термін передає студенту *рецензію*, оформлену за встановленими вимогами (додаток 9 та 10). За тиждень до встановленої дати захисту студент має подати роботу та всі необхідні документи на кафедру.

2.2 Вимоги до оформлення магістерських дисертацій

Структура магістерської дисертації:

вступна частина, що включає:

- титульний аркуш;
- завдання на магістерську дисертацію;
- автореферат;
- зміст;
- перелік умовних скорочень (за потреби);

основна частина включає:

- вступ;

- теоретико-методологічний розділ;
- аналітичний розділ;
- практична (проектна) частина;
- висновки та рекомендації;
- список використаних джерел,

додатки (за необхідності).

Магістерська дисертація відкривається *титульним аркушем*, що оформлюється відповідним чином (**додаток 2**). У відповідності до теми дослідження на титульному аркуші також зазначається **бібліографічний код УДК** [13]. На наступній сторінці підшиваються *Завдання*, видані студенту та заповнені ним власноруч (**додаток 4**). Потім іде *Зміст* магістерської дисертації (**додаток 5**), який містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та підрозділів, зокрема вступу, загальних висновків, списку використаних джерел. Заголовки змісту повинні бути ідентичними заголовкам та підзаголовкам у тексті, тобто їх не можна скорочувати та редагувати.

Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів

Якщо в дисертації вживається специфічна термінологія, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їх перелік може бути поданий в дисертації у вигляді окремого списку.

Перелік треба друкувати двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять, наприклад, скорочення, справа – їх розшифрування.

Якщо в дисертації спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їх розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні.

Нумерація сторінок магістерської дисертації починається зі Вступу, що розміщується на 3 сторінці.

Кожна структурна частина (Зміст, Вступ, Розділи, Висновки, Список використаних джерел, Додатки) починається з нової сторінки, крім підрозділів роботи. Від основного тексту їх відокремлюють двома інтервалами.

Текст магістерської дисертації друкується через 1,5 інтервали на сторінці стандартного аркушу А4. Шрифт Times New Roman. Розмір шрифту «14».

На аркуші роблять поля: ліве - 30 мм, праве - 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм. Абзацні відступи дорівнюють 5 знакам.

Окремі слова та формули, які вписуються до друкованого тексту, мають бути чорного кольору і близької до основного тексту густоти.

Назви структурних елементів роботи «ВСТУП», «ЗМІСТ», «ВИСНОВКИ», «РЕКОМЕНДАЦІЇ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують.

Розділи і підрозділи роботи мають заголовки. Заголовки структурних елементів і розділів необхідно розміщувати посередині рядка та друкувати

великими прописними літерами без крапки в кінці жирним шрифтом. Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів необхідно починати з абзацу (5 знаків). Назва підрозділів друкується маленькими літерами жирним шрифтом. Відстань між заголовком і наступним або попереднім текстом має бути не менше двох рядків. Не можна розміщувати заголовок у нижній частині сторінки, якщо після нього залишається тільки один рядок тексту.

Розділи, підрозділи, пункти та підпункти нумеруються арабськими цифрами. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, розділених крапкою, наприклад: 1.1, 1.2, і т.д. Номер пункту складається з номера розділу, номера підрозділу (якщо він є) і порядкового номера пункту, розділених крапками, наприклад: 1.1.1 і т.п.

Сторінки роботи нумеруються арабськими цифрами у правому верхньому кутку сторінок із збереженням наскрізної нумерації всього тексту. Титульний аркуш також включається до нумерації, але номер сторінки не ставлять. Лист Завдання не нумерується.

Загальний обсяг магістерської дисертації має бути в межах 100-120 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки.

Ілюстрації (діаграми, малюнки, схеми тощо) необхідно розміщувати безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше або на наступному аркуші. У тому місці де викладається тема пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві варто вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках (рис. 3.1), тобто перший рисунок третього розділу, або зворот типу: «... як це видно з рис. 3.1», чи «... як це показано на рис. 3.1». На всі ілюстрації (як власні, так і запозичені) в роботі мають бути посилання. Всі ілюстрації, які виносяться на захист, необхідно навести в основній частині магістерської дисертації або у додатках, якщо через великий обсяг або форму подання їх не можна включити до основної частини.

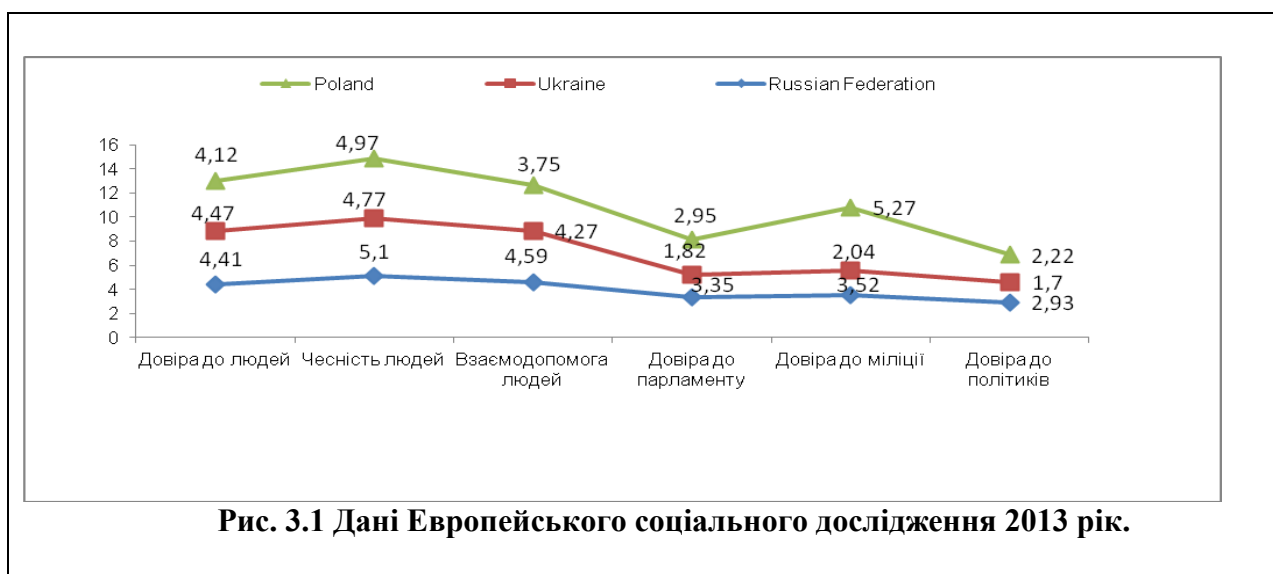

Рис. 3.1 Дані Європейського соціального дослідження 2013 рік.

Цифровий матеріал, як правило, оформлюють у вигляді таблиць. Таблицю слід розміщувати безпосередньо після тексту, в якому вона згадується вперше або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті. Слово «Таблиця» та її порядковий номер в тексті розміщують справа над таблицею. Кожна таблиця повинна мати назву (наводять жирним шрифтом), яку розміщують над таблицею симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери.

Приклад побудови таблиці						
Таблиця 3.1						
Регіональні відмінності мови спілкування вдома та суджень щодо надання російській мові офіційного статусу, 2014, %						
Регіони	Мова спілкування вдома			Офіційний статус російській мові		
	Укр.	Рос.	Обидв.	Ні	Важк о сказати	Так
<i>За вибіркою</i>	43,3	31,2	24,8	49,7	18,1	32,2
Захід (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька)	87,5	3,5	7,3	75,1	16,8	8,1
Північ (Житомирська, Київська, Сумська, Чернігівська, м.Київ)	51,5	18,3	30,2	70,8	12,8	16,4
Центр (Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська)	75,0	6,8	18,2	64,9	19,3	15,9
Південь (Миколаївська, Херсонська, Одеська)	17,5	46,4	34,5	38,7	20,6	40,7
Схід (Запорізька, Дніпропетровська, Харківська)	12,2	49,3	37,7	33,7	19,0	47,3

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною.

В магістерській дисертації автор має посилатися на джерела та матеріали, на ідеях та висновках яких розроблюються проблеми, задачі та питання наукового дослідження. Для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. **Загальні вимоги до цитування** такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, із збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, в кінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути максимально точним у викладі думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і робити відповідні посилання на джерело;

д) цитата не повинна бути занадто короткою або дуже довгою;

є) уривки з критичної літератури цитуються тільки тоді, коли вони авторитетно підтверджують або авторитетно доповнюють висловлену думку.

ж) передбачається, що ви солідарні з тим, що цитуєте, за винятком випадків, коли перед цитатою або після неї поміщена ваша критична оцінка.

з) цитати, як правило, робляться з академічних зібрань, або ж з поважних, авторитетних джерел.

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел, що мають велику кількість сторінок, тоді в посиланні слід точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул джерела, на яке дано посилання в дисертації.

Посилання на джерела в тексті слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками. Наприклад, [1, С.7] або [1, С.7-10], де перша цифра означає порядковий номер джерела у зазначеному списку літератури, а друга, після коми, сторінку, або сторінки, які цитуються.

Посилання в тексті на кілька джерел роблять згідно з їх переліком у квадратних дужках, наприклад, «... у працях...[1;3;8;21]...».

Обов'язковою умовою написання магістерської дисертації є грамотність і чітка логіка викладу, правильність мовностилістичного оформлення. Текст повинен бути старанно вивіренним автором до друку.

2.3 Вимоги до змісту структурних елементів роботи

Вступ є найбільш відповідальною частиною магістерської дисертації, тому що саме в ньому мають бути віддзеркалені усі фундаментальні положення роботи. Фахівці рекомендують остаточно формувати усі положення вступу наприкінці роботи над дисертацією, після написання основної частини.

Вступ містить наступні елементи:

Основні структурні елементи вступу:

1. Актуальність теми дослідження.
2. Об'єкт і предмет дослідження.

3. Мета і завдання дослідження.
4. Наукова розробленість проблеми дослідження.
5. Методи дослідження.
6. Наукова новизна результатів, одержаних в дисертації.
7. Теоретична цінність роботи.
8. Практична цінність роботи.
9. Структура магістерської роботи.
10. Апробація результатів дисертації

Актуальність теми магістерської дисертації. Цей структурний елемент містить обґрунтування стану досліджуваної проблеми, її значення в сучасності, доцільності та корисності проведення наукового дослідження.

Об'єкт дослідження – це певна соціальна група, процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта, як та його частина, що буде безпосередньо досліджуватися. Визначення предмета дослідження практично є конкретизацією наукової проблеми, що впливає із завдань дослідження. Він має бути прийнятним для пізнання і підлягати опису. В самому ж науковому дослідженні має бути сказано про предмет щось нове, або мають бути переосмислені вже кимось висловлені ідеї [15, С. 39-40].

Приклад 1: Тема магістерської дисертації «Нові ліві як суспільний рух у суспільстві, що трансформується: на прикладі України».

Об'єкт дослідження – нові ліві як суспільний рух українського суспільства, що трансформується.

Предмет дослідження – причинно-наслідкові механізми формування та маргіналізації нових лівих як суспільного руху в українському суспільстві, що трансформується.

Приклад 2: Тема магістерської дисертації: «Чинники довіри в економічних відносинах сучасного українського суспільства».

Об'єкт дослідження — довіра в економічних відносинах сучасного українського суспільства.

Предмет дослідження — чинники зумовлювання довіри в економічних відносинах сучасного українського суспільства.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження формулюється у вигляді відповіді на запитання: «Для чого проводиться дослідження?». Не слід формулювати мету як «Дослідження...», «Вивчення...», тому що ці слова вказують на засіб досягнення мети, а не на саму мету. Мета – це запланований результат дослідження. Виконуючи наукову роботу слід пам'ятати, що метою будь-якої наукової праці є виявлення нових фактів, висновків, рекомендацій, закономірностей або ж уточнення відомих раниш, але недостатньо досліджених. Отримати заплановані результати, поступово досягти поставленої мети можна шляхом її деталізації у вигляді певної програми цілеспрямованих дій – **завдань дослідження**. Завдання дослідження формулюються в двох варіантах:

- 1) у вигляді самостійно закінчених етапів дослідження;
- 2) як послідовне вирішення окремих проблем наукового дослідження по відношенню до загальної проблеми всієї магістерської дисертації. Формулювати і конкретизувати завдання слід дуже ретельно, оскільки опис їх вирішення становить зміст підрозділів кожного з розділу дисертації [5, С. 49].

Приклад 1: для теми дослідження «Нові ліві як суспільний рух у суспільстві, що трансформується: на прикладі України» мета і завдання магістерської дисертації можуть бути сформульовані наступним чином:

Мета дисертації – визначити причинно-наслідкові механізми маргіналізації нового лівого руху в Україні в контексті суспільства, що трансформується. Відповідно до поставленої мети було виділено такі **завдання дослідження**:

- концептуалізувати поняття «суспільний рух» та «новий лівий рух» у контексті сучасних соціологічних теорій суспільних рухів;
- визначити основні проблематичні аспекти аналізу взаємовпливу соціально-структурних, ідеологічних та соціально-психологічних чинників у головних парадигмах соціології суспільних рухів;
- експлікувати теоретико-методологічні засади реляційного аналізу суспільних рухів;
- визначити динаміку організаційних, ідеологічних та стратегічних аспектів глобального нового лівого руху;
- визначити головні особливості макроструктурного та ідеологічного контекстів розвитку нового лівого руху в українському суспільстві, що трансформується;
- визначити причинно-наслідкові механізми формування нового лівого руху в українському суспільстві, що трансформується;
- описати соціально-демографічні характеристики активістів нового лівого руху в Україні та особливості його протестної активності;
- визначити причинно-наслідкові механізми маргіналізації нового лівого руху у взаємодії нових лівих з соціально-економічними протестами в Україні.

Приклад 2: для теми дослідження «Чинники довіри в економічних відносинах сучасного українського суспільства» мета і завдання магістерської дисертації можуть бути сформульовані наступним чином:

Мета дослідження — здійснити узагальнення теоретичних підходів стосовно детермінації довіри і на його основі виявити чинники, що зумовлюють довіру в економічних відносинах сучасного українського суспільства. Для реалізації поставленої мети потрібно вирішити такі **завдання**:

- визначити структурні та суб'єкт-об'єктні характеристики можливого соціального ареалу довіри в економічних відносинах суспільства;
- уточнити соціальні функції довіри в економічних відносинах суспільства;
- оцінити міру довіри у межах економіки сучасної України як передумови її модернізації і розвитку;
- узагальнити теоретичні підходи стосовно зумовлювання довіри;
- висунути та обґрунтувати гіпотези про імовірні чинники довіри в економічних відносинах сучасного українського суспільства;
- окреслити методичні засади вимірювання довіри та моделювання її зумовлювання;
- виявити специфічні чинники довіри державним регуляторам економіки та основним суб'єктам соціально-трудова і фінансових відносин;
- з'ясувати загальні чинники довіри в економічних відносинах сучасного українського суспільства.

Наукова розробленість проблеми дослідження. Стислий аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури за темою дослідження повинен продемонструвати ступінь наукової розробленості проблеми. Студенту необхідно показати, яку частку у науковому знанні своєї галузі він збирається заповнити своїм дослідженням.

Методи дослідження. У методах дослідження автором магістерської дисертації наводиться перелік методів та підходів, що використовувалися для досягнення поставленої мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів. Дослідження можуть базуватися на використанні низки загальнонаукових (філософських, політологічних і соціологічних) та специфічних методів, принципів і підходів. До принципів дослідження належать: історичний, функціональний, системний та інші [3; 6; 12].

Приклад 1: для теми дослідження «Нові ліві як суспільний рух у суспільстві, що трансформується: на прикладі України».

Методи дослідження. Для вирішення поставленої мети та завдань у роботі використано низку методів загальнонаукового та специфічно соціологічного характеру: порівняльного аналізу і синтезу (для концептуалізації понять «суспільний рух» і «новий лівий рух» та для визначення проблематичних аспектів головних парадигм соціології суспільних рухів), типологізації (для класифікації головних стратегічних моделей глобального та українського нового лівого рухів), порівняльно-історичного методу (для пояснення чинників еволюції глобального нового лівого руху), методу аналізу протестних подій (для визначення особливостей мобілізаційного потенціалу соціально-економічних протестів в Україні та протестної активності українських нових лівих), реляційного аналізу причинно-наслідкових механізмів формування та маргіналізації нового лівого руху в Україні на основі глибинних інтерв'ю з активістами нового лівого руху, включеного спостереження під час протестних акцій, зборів та інших публічних заходів та дискурс-аналізу публікацій і документів нових лівих організацій і ініціатив.

Приклад 2: для теми дослідження «Чиники довіри в економічних відносинах сучасного українського суспільства».

Методи дослідження. У дисертації для розв'язання поставлених завдань використано низку різних методів: аналіз (при визначенні суб'єктів та об'єктів соціальної довіри в економічних відносинах, уточненні її функцій, поясненні виявлених тенденцій зумовлювання довіри в економічних відносинах сучасного українського суспільства), синтез (при визначенні феномену довіри, узагальненні чинників зумовлювання довіри, підсумковому розгляді загальних чинників довіри), систематизація (при групуванні сукупності імовірних чинників довіри, висуванні гіпотез про них та операціоналізації основних понять), порівняння (виявлення мінливості рівнів довіри різним соціальним об'єктам в економічних відносинах, встановлення відмінностей у вияві впливу на неї різних чинників), множинна лінійна регресія (при статистичній оцінці мір впливу різних соціальних чинників на довіру в економічних відносинах).

Емпіричною базою дисертаційної роботи є вторинний аналіз даних загальнонаціонального моніторингового дослідження, зокрема опитувань 1992, 1994–2006 та 2008, 2010 та 2012 років у рамках проекту Інституту соціології НАН України «Українське суспільство: моніторинг соціальних змін» (n = 1800).

Важливими методологічними підвалинами дисертації є праці зарубіжних та

вітчизняних соціологів, у яких досліджено зміст понять економічних відносин, довіри та її функцій, чинників зумовлювання довіри. Уточнення соціальних функцій довіри в економічних відносинах суспільства методологічно узasadнене на типологізаціях функцій довіри, запропонованих П. Штомпокою, Г. Заболотною, О. Дворяновим. Узагальнення теоретичних підходів стосовно зумовлювання довіри методологічно уґрунтоване на концепції формування культури довіри П. Штомпки та концепції чинників довіри, що її запропонували В. Мішлер (W. Mishler) та Р. Роуз (R. Rose).

Наукова новизна результатів, одержаних в дисертації. Подають короткий виклад нових наукових положень, запропонованих автором особисто. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток).

Приклад 1: для теми дослідження «Нові ліві як суспільний рух у суспільстві, що трансформується: на прикладі України».

Уперше здійснено реляційний аналіз нового лівого руху та визначені причинно-наслідкові механізми його маргіналізації в українському суспільстві, що трансформується.

У дисертації було отримано такі результати, які характеризуються новизною та виносяться на захист:

- на відміну від попередніх оглядів розвитку соціології суспільних рухів уточнені основні проблематичні аспекти існуючих підходів до аналізу ідеологічних, організаційних та емоційних чинників у головних парадигмах соціології суспільних рухів, що полягають в соціально-психологічному та інструменталістському редукціонізмах (в парадигмах колективної поведінки та мобілізації ресурсів) і в неадекватному розв'язку проблеми есенціалізму в парадигмі ідентичності, що долаються реляційним теоретико-методологічним підходом;

- доведено положення про відродження нових лівих у вигляді альтерглобалістського руху, що являє собою суспільний рух, колективна ідентичність якого визначається протиставленням до «старих лівих», які критикуються за 1) олігархізацію та 2) ідейний та практичний відступ від соціалістичних ідей;

- уточнено положення про те, що пострадянська трансформація українського суспільства має неоліберальний характер, що проявляється в масштабній приватизації в інтересах панівної еліти, дерегуляції ринків та скороченні соціальної держави, що призвело до зростання соціальної нерівності;

- адаптуючи методіку дослідження «Європейські дані щодо протестів та примусу» («European Protest and Coercion Data»), вперше в українській соціології застосовано метод збору та аналізу протестних подій до поточних протестів на території України та доповнено попередні дослідження протестного потенціалу українського суспільства демонстрацією тенденцій до локалізації та деполітизації соціально-економічних протестних ініціатив;

- вперше визначені та схарактеризовані основні етапи формування нового лівого руху в Україні в залежності від визначального впливу процесів лібералізації та мобілізації/демобілізації соціально-економічних протестів, що відбувалося шляхом механізмів дифузії, поляризації та формування межі, а також соціально-демографічні характеристики активістів нового лівого руху в Україні та особливості його протестної активності;

- вперше ідентифіковано спосіб дій та вплив основних механізмів маргіналізації нового лівого руху в Україні (а саме, самозамикання та інструменталізації) на внутрішню динаміку нових лівих груп та їх наслідки для взаємодії в широких коаліціях всередині

протестних ініціатив (демотивація систематичної організаційної та пропагандистської діяльності, стимуляція сектантської конкуренції), визначений їх зв'язок з контркультурною та сектантською стратегічними моделями нового лівого руху.

Приклад 2: для теми дослідження «**Чинники довіри в економічних відносинах сучасного українського суспільства**».

Вперше у вітчизняній соціології здійснено теоретичне узагальнення існуючих підходів до зумовлювання довіри в економічних відносинах і на основі його використання виявлено чинники, які зумовлюють довіру громадян України економічним інституціям та контрагентам.

Наукові положення, що виносяться на захист та претендують на новизну:

— набула подальшого розвитку теоретична типологія функцій довіри в економічних відносинах, доповнена за рахунок виокремлення інноваційної функції довіри (сприяння появі та упровадженню інновацій) на підставі аналізу досвіду класичного та сучасного соціологічного теоретизування;

— удосконалено соціологічну концептуалізацію зумовлювання довіри у макросоціальних відносинах шляхом узагальнення теоретичних підходів стосовно детермінант довірчості та виокремлення у межах сукупності останніх груп культурних, структурних, особистісних, інтеракційних та ситуативних чинників довіри в економічних відносинах перехідного суспільства;

— вперше доведено, що чинником недовіри громадян України державним регуляторам економіки (парламенту, уряду, судам, органам місцевої влади, державній податковій інспекції) є свавілля відповідних інституцій державної влади;

— вперше з'ясовано, що чинником недовіри громадян України основним їхнім контрагентам у межах соціально-трудова відносин (керівникам державних підприємств, приватним підприємцям, колегам, профспілкам) є погіршення гарантій зайнятості;

— вперше виявлено вплив на довіру в економічних відносинах сучасної України культури недовіри (цинізму) — узагальненої підозрілості громадян стосовно своїх економічних контрагентів та інституцій, що є негативним історичним набутком, негативною соціальною пам'яттю суспільства;

— вперше встановлено вплив на довіру в економічних відносинах сучасного українського суспільства соціального оптимізму громадян, тобто позитивного сприйняття ними соціального довкілля, опертого на упевненість в наявності у ньому потенційних можливостей втілення особистих економічних домагань, сподівань та надій, що відбиває міру адаптивного потенціалу суспільства за умов глобальних викликів;

— вперше доведено, що довіру в економічних відносинах суспільства неабияк зумовлює сприйняття громадянами загальної економічної ситуації в Україні, тобто поточного стану процесів суспільного виробництва, розподілу, обміну та споживання, зростання рівня і темпів розвитку національної економіки, нарощування економічного потенціалу суспільства, збільшення його національного багатства, що суб'єктивно пов'язуються із певними соціальними інституціями та верствами;

— вперше простежено вплив на довіру громадян більшості їхніх контрагентів в економічних відносинах їхньої статевої, вікової, поселенської та регіональної локалізації у межах соціальної структури суспільства, а також, в окремих випадках, — економічного лібералізму як соціальної орієнтації економічної культури, екстернальності/інтернальності як психологічної особистісної характеристики та ін.

Теоретична та практична цінність роботи. У магістерській дисертації, що має теоретичне значення, треба подати відомості про наукове використання результатів досліджень або рекомендації щодо їх

використання. А в роботі, що має пикладне значення, - відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації як їх використати. Відзначаючи практичну цінність здобутих результатів, необхідно подати інформацію про ступінь їх готовності до використання або масштабів використання.

Наприклад: для теми дослідження «**Чиники довіри в економічних відносинах сучасного українського суспільства**».

Теоретична цінність роботи. Результати дослідження особливостей та чинників зумовлювання довіри в економічних відносинах перехідного пострадянського суспільства уможливають більш поглиблене розуміння процесів функціонування економіки, передумов її інноваційного розвитку та докорінної соціетальної модернізації загалом.

Практична цінність дослідження полягає у можливості розробки довгострокових соціологічних досліджень для подальшого вивчення даного феномену, щоб удосконалювати та доповнювати існуючу теоретико-методологічну та емпіричну базу.

Наприклад: для теми дослідження «**Нові ліві як суспільний рух у суспільстві, що трансформується: на прикладі України**».

Практична цінність дослідження є в тому, що результати дослідження причинно-наслідкових механізмів маргіналізації нового лівого руху можуть бути використані для розв'язку проблем організації волонтерської діяльності з метою винесення на рівень публічного обговорення маргіналізованих за умов гегемонії неолібералізму соціальних проблем. Адаптована методика збору та аналізу даних протестних подій може бути використана для подальших досліджень суспільних рухів, громадянського суспільства та політичного режиму в Україні.

Структура магістерської роботи. Тут вказується безпосередня структура магістерської дисертації із зазначенням кількості найменувань джерел у списку використаної літератури (не менше 80) та кількості сторінок повного обсягу роботи (без додатків).

Наприклад: Структура роботи зумовлена логікою дослідження і складається із вступу, чотирьох розділів, восьми підрозділів, висновків та рекомендацій, додатків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи – 110 сторінок, з них основного тексту – 95 сторінок. Список використаних джерел містить 115 найменувань.

Апробація результатів дисертації. Вказується, на яких наукових конференціях, семінарах оприлюднені результати досліджень, що включені до дисертації. Публікації (за наявності). Подається бібліографічний опис опублікованих праць магістранта за темою дисертаційного дослідження.

Основна частина магістерської дисертації. *Перший розділ* є теоретико-методологічною основою дослідження, в ньому студент розробляє теоретичну модель пошуку шляхів розв'язання проблеми. Ця модель використовується для аналізу відповідної інформації в аналітичній частині, дослідницького пошуку та обґрунтування рекомендацій, пропозицій і

висновків у дослідницькій (проектній) частині. Даний розділ присвячений огляду наявної літератури та джерел за проблематикою роботи, а також аналізу теоретико-методологічних аспектів позицій сучасних дослідників. В огляді літератури мають бути стисло, критично розглянуті основні етапи розвитку наукової думки за обраною проблемою та зазначені ті питання, що залишились невирішеними.

Розділ закінчується коротким резюме стосовно необхідності проведення досліджень у даній галузі. Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати 20% обсягу основної частини роботи.

Другий розділ (аналітичний). Його зміст і структура визначаються темою і спрямовані на поглиблене вивчення певного явища, процесу, об'єкта його сутнісних характеристик, ознак, особливостей, на виявлення напрямів та перспектив можливого розвитку об'єкта і предмета дослідження. Форма подання аналітичного матеріалу може бути довільною (словесна, графічна, таблична, блок-схем тощо), але обов'язково повинна співвідноситись з моделлю, відображеною у теоретичній частині. Для робіт, що мають суто теоретичний характер це розділ має містити детальний аналіз здобутків, наукового доробку певного дослідника або розгляд однієї з галузевих соціологічних теорій та пошук міждисциплінарних зв'язків з вже існуючими напрямами досліджень в межах соціології чи іншими гуманітарними дисциплінами.

Аналітична складова є обов'язковою для всіх магістерських робіт. Вона має завершуватися висновками, де у стислій формі наводяться результати проведеного аналізу і формулюються напрями подальшого соціологічного дослідження. Для робіт, що мають практичну спрямованість, обов'язковою умовою є зазначення обраного методу дослідження та обґрунтування доцільності його застосування. Для робіт, що мають теоретичний характер, передбачається зазначення напрямів практичного застосування наукового доробку певного дослідника, який інноваційний потенціал він несе у собі.

В третьому (практичному) розділі зазначаються результати власних досліджень автора (контент-аналіз, анкетування, глибинне інтерв'ю, історико-соціологічний та теоретичний аналіз соціологічних ідей) з висвітленням того нового, що він вносить у розроблення проблеми, оцінюючи повноту вирішення поставлених завдань, порівняння одержаних результатів (характеристик, параметрів) дослідження з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних праць. Дається оцінка евристичності та релевантності нових ідей та положень в дослідницьких програмах сучасної світової та вітчизняної соціології потребам соціетального розвитку та трансформації України. Для робіт, що мають теоретичний характер, передбачається зазначення шляхів вдосконалення дослідження соціальних явищ, процесів, соціальних груп в межах певної галузі.

Четвертий розділ присвячений питанням охорони праці та безпеки в надзвичайних ситуаціях.

Між структурними частинами роботи повинний прослідковуватися чіткий логічний зв'язок, тобто розділи мають бути пов'язані між собою і починатися з короткого опису питань, що розкриваються в даному розділі у їхньому взаємозв'язку з попередніми і наступними розділами.

Наприкінці кожного розділу обов'язково формулюють висновки із стислим викладенням наукових і практичних результатів тієї частини дослідження, що була розглянута у розділі. У висновках до розділів не слід переказувати те що було зроблено в самому розділі, а сформулювати те, що з цього випливає.

В цілому виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній автором. В кінці розділу викладений у ньому матеріал підсумовується у вигляді коротких висновків. Вони є складовою частиною розділу і не повинні відокремлюватися від основного тексту заголовком та починатися з окремої сторінки.

Висновки та рекомендації. У завершальній частині магістерської дисертації необхідно у відповідності до положень, що виносяться на захист і поставлених завдань, структури роботи стисло сформулювати основні думки за результатами дослідження, навести коротку характеристику оцінки стану проблеми, викласти основні результати власного дослідження, на основі якісних та кількісних показників дати рекомендації та визначити напрями вирішення проблем.

Список використаних джерел. Список літератури укладається в алфавітному порядку прізвищ авторів або назв книг. Зазначається автор (якщо є), назва, місце видання, видавництво, рік видання, загальна кількість сторінок у книзі (*вимоги до оформлення бібліографічного опису* наведено в **додатку 11**).

Літературні джерела іноземною мовою подаються наприкінці загального списку, після них називають Інтернет джерела (якщо є).

Якщо в роботі використані архівні джерела, та правові документи їх виділяють в окрему групу і починають ними список літератури.

Додатки (при необхідності). *Додатки* оформлюють як продовження дипломної роботи на наступних її сторінках, після списку літератури, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожен із додатків починають з нової сторінки, їм дають заголовки, надруковані угорі малими літерами з першої великої симетрично стосовно тексту сторінки. В правому верхньому кутку над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток __» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г', Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, «Додаток А», «Додаток Б» і т.д. Єдиний додаток позначається як Додаток А.

До додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття дипломної роботи:

- додаткові ілюстрації або таблиці;
- програми соціологічних досліджень;

- копії документів, окремі витяги із положень (інструкцій) тощо.

2.4 Автореферат

Написання реферату - заключний етап виконання магістерської роботи перед поданням її до захисту. Призначення реферату - ознайомлення членів ДЕК та присутніх на захисті наукових працівників з методикою дослідження, фактичними результатами і основними висновками роботи. Реферат друкують державною мовою. Реферат має стисло, але досить ґрунтовно розкривати основний зміст роботи, в ньому не повинно бути надмірних подробиць, а також інформації, якої нема в роботі. У ньому викладають основні ідеї та висновки магістерського дослідження, внесок автора у проведене дослідження, ступінь новизни і практичну значущість результатів дослідження.

Структура автореферату

Структурно автореферат складається із загальної характеристики роботи, коротко викладеного змісту, висновків та рекомендацій, списку опублікованих автором праць та доповідей за темою магістерської дисертації й анотації українською, російською та англійською мовами. Заголовки рубрик не варто виділяти в окремі рядки, достатньо вирізнити їх жирним шрифтом або курсивом і розмістити їх в підбір із текстом.

Загальна характеристика роботи, що подається в авторефераті, має відповідати наведеним у *вступі* до роботи її кваліфікаційним ознакам:

- актуальність теми;
- стан наукової розробленості проблеми на основі аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури із зазначенням провідних вчених і спеціалістів у даній предметній галузі;
- зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами;
- мета і завдання дослідження;
- об'єкт та предмет дослідження;
- методологія та методи дослідження;
- наукова новизна одержаних результатів;
- практичне значення одержаних результатів;
- апробація результатів дослідження;
- публікації.

Крім того, вказують структуру роботи (наявність вступу, кількості розділів, додатків) повний обсяг магістерської дисертації в сторінках, а також обсяг, що займають ілюстрації, таблиці, додатки (із зазначенням їх кількості), список використаних літературних джерел (із зазначенням кількості найменувань).

Далі стисло викладається *зміст* магістерської роботи за розділами (2-3 сторінки).

У *висновках* викладають головні теоретичні та практичні результати роботи. Кожен теоретичний і прикладний висновок роботи треба формулювати чітко і конкретно (однозначно). Формулювання віддзеркалює суть і новизну зробленого.

Список опублікованих праць магістранта (статей, тез доповіді на конференціях) за темою магістерської роботи подають відповідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць і прізвищ усіх співавторів. Треба вказати теми виступів на конференціях та Днях науки і методичних семінарах.

Анотації. На останніх сторінках автореферату розміщують анотації українською, російською та англійською мовами. В рамках анотації подаються *ключові слова*, що є найістотнішими для розкриття спрямованості роботи, формують на основі тексту роботи і розташовують у кінці реферату. Перелік 5-10 ключових слів (словосполучень) друкують прописними літерами в називному відмінку в рядок, через коми.

Анотації складаються за формою, яка має такий зміст:

- прізвище та ініціали студента;
- назва магістерської дисертації;
- вид дисертації (рукопис);
- спеціальність (шифр і назва);
- установа де відбудеться захист;
- місто, рік;
- основні ідеї, результати та висновки магістерської дисертації;
- ключові слова.

Наприклад:

АНОТАЦІЯ

Гоч Р. М. Чинники довіри в економічних відносинах сучасного українського суспільства. — На правах рукопису.

Магістерська дисертація за спеціальністю 8.03010101 – Соціологія. – Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут", кафедра соціології. – Київ, 2015. – 148 с., 5 іл., 2 табл., список джерел з 95 найменувань, 4 додатки.

Дисертація присвячена проблемі детермінації довіри в економічних відносинах сучасного українського суспільства. В роботі узагальнено теоретичні підходи стосовно детермінації довіри і на основі цього узагальнення виявлено чинники, що зумовлюють довіру економічним інституціям та контрагентам в Україні. Виявлено специфічні чинники, що зумовлюють довіру окремим державним регуляторам економіки та соціальним суб'єктам у межах соціально-трудоових та фінансових відносин. Встановлено загальні чинники довіри громадян в економічних відносинах українського суспільства загалом (культура недовіри (цинізму), соціальний оптимізм громадян, сприйняття загальної економічної ситуації в країні, локалізації громадян у межах соціальної структури суспільства за ознаками статі, віку, типу поселення, регіону країни)

Ключові слова: довіра, економічні відносини, чинники довіри, функції довіри, сучасне українське суспільство.

SUMMARY

Goch R. M. Factors of trust in economic relations of modern Ukrainian society. — Manuscript.

Master's thesis on speciality 8.03010101 – Sociology. – National technical university of Ukraine "Kyiv Polytechnic institute", Department of sociology. – Kyiv, 2015. – 148 p., 5 fig., 2 tabl., 95 sources, 4 appendix.

The thesis is devoted to the determination of trust in economic relations of modern Ukrainian society. Theoretical approaches to the determination of trust are summarized and according to this generalization, factors of trust to economic institutions and counterparties in Ukraine are presented. Specific factors that contribute to trust to individual state regulators of economy and social actors within the labor and financial relations are revealed. The general factors of public trust in the economic relations of Ukrainian society (such as the culture of distrust (cynicism), social optimism of citizens, the perception of the general economic situation in the country, the localization of citizens within the social structure of society based on the properties of gender, age, place of residence, region of the country) are determined.

Key words: trust, economic relations, factors of trust, functions of trust, modern Ukrainian society.

Оформлення автореферату

За обсягом автореферат має бути приблизно 7-9 сторінок.

На титульному аркуші (**додаток 6**) подаються: назва випускаючої кафедри, прізвище, ім'я, по батькові магістранта; шифр і найменування спеціальності заголовком «Автореферат магістерської дисертації»; з теми: «.....», місто, рік, підписи магістранта, наукового керівника та завідуючого кафедрою.

Номери сторінок проставляються в центрі верхнього краю сторінки. Нумерація починається з цифри 1 на першій сторінці, де міститься загальна характеристика роботи.

Структурні частини реферату не нумерують, їх назви друкують великими літерами симетрично до тексту.

2.5 Вимоги допуску магістерської дисертації до захисту

До захисту в ЕК допускаються магістерські дисертації, теми яких затверджені наказом ректора університету, а структура, зміст та якість викладення матеріалу та оформлення відповідають вимогам методичних рекомендацій кафедри, що підтверджено підписами керівника та консультантів роботи, наявністю відгуку керівника та рецензії. Негативна рецензія або відгук керівника не є підставою для недопущення студента до захисту атестаційної роботи.

Допуск до захисту магістерської дисертації у ЕК здійснюється завідувачем випускової кафедри, який приймає позитивне рішення на підставі викладеного вище або підсумків попереднього захисту атестаційної роботи на кафедрі, що має бути оформлено відповідним протоколом засідання кафедри. Допуск підтверджується візою завідувача кафедри на титульному аркуші магістерської дисертації.

Рішення про допуск до захисту атестаційної роботи іноземною (регіональною) мовою до початку роботи екзаменаційної комісії приймає Вчена рада факультету за заявою студента за умови його навчання іноземною (регіональною) мовою та наявності реферату, виконаного іноземною (регіональною) мовою обсягом 10-15 сторінок зі стислим викладенням основних положень атестаційної роботи [8, С.12].

До захисту допускаються студенти, які:

– виконали навчальний план (не мають академічних заборгованостей);

- виконали програму підготовки магістра;
- мають завершену, оформлену у відповідності з вимогами магістерську дисертацію;
- отримали відгук наукового керівника;
- отримали рецензію;
- не мають заборгованостей по оплаті;
- отримали візу завідувача кафедри про допуск до захисту.

Не пізніше, ніж за тиждень до захисту у відповідності з графіком студент повинен подати секретареві ЕК:

- зброшуровану магістерську дисертацію з усіма необхідними підписами;
- комплекс ілюстративних матеріалів, схем, графіків, та інших носіїв візуальної інформації для членів ЕК (якщо є);
- відгук керівника;
- рецензію;
- завірену залікову книжку;
- підписаний індивідуальний план.

Деканат надає зведену відомість про виконання студентами навчального плану і отримані ними оцінки.

2.6 Захист магістерської дисертації

Публічний захист магістерської дисертації відбувається на відкритому засіданні ЕК. На захисті можуть бути присутні науковий керівник, рецензенти, члени кафедри, представники організацій та установ, де планується працевлаштування випускників кафедри. На одному засіданні екзаменаційної комісії плануються, як правило, захисти не більше п'яти магістерських дисертацій. Тривалість захисту однієї атестаційної роботи становить не більше 0,5 години [8, С.11].

Для публічного виступу студенту надається 10-15 хвилин. Під час доповіді він може роздати членам ЕК презентаційні матеріали (якщо є потреба в цьому): таблиці, схеми, графіки, діаграми, плакати тощо. Вказані матеріали обов'язково узгоджуються з науковим керівником.

Під час захисту магістерської дисертації студент повинен:

- стисло обґрунтувати вибір теми, її актуальність, мету і завдання;
- розкрити теоретичну та практичну значущість дослідження;
- чітко сформулювати основні висновки та рекомендації;
- показати ґрунтовні знання першоджерел та наукової літератури з обраної проблеми, всебічне володіння матеріалом дослідження;
- продемонструвати здатність самостійно аналізувати й узагальнювати результати дослідження.

Після виступу студента заслуховують відгук наукового керівника, оцінку роботи рецензентом, надається слово бажаним висловити свою думку щодо рівня проведеного дослідження студентом. Потім студент зобов'язаний відповісти на запитання голови, членів ЕК.

Хід захисту фіксується у протоколі ЕК. Оцінка обговорюється на закритому засіданні та оголошується головою ЕК у присутності членів комісії, усієї групи студентів-дипломників.

Студенту, який успішно захистив магістерську дисертацію, за рішенням ЕК присвоюється кваліфікація «магістр соціології», видається диплом про вищу освіту та додаток до диплому.

За умови, що студент захистив магістерську дисертацію з оцінкою «відмінно», та склав на «відмінно» 75% обов'язкових і вибіркових дисциплін навчального плану, а з інших дисциплін – з оцінкою «добре», йому буде видано диплом з відзнакою.

У разі, якщо при захисті магістерської дисертації студент отримав незадовільну оцінку, або був недопущений до захисту рішенням кафедри, він може отримати допуск до повторного захисту роботи протягом трьох років після закінчення університету. Студентам, які не захищали атестаційну роботу з поважної причини (документально підтвердженої), термін захисту може бути продовжений деканом факультету до наступного терміну роботи ЕК, але не більше, ніж на один рік.

2.7 Зразок тематики магістерських дисертацій за спеціальністю – «Соціологія»

Галузеві соціології

1	Соціальна реклама як чинник трансформації ціннісної сфери української молоді.
2	Особливість застосування соціологічних методів дослідження в процесі розробки стратегії й тактики рекламного дискурсу.
3	Політичні міфи в сучасному українському суспільстві та технології їх створення.
4	Креативність в PR: технології творчості та ефективність сприйняття.
5	Історична соціологія революцій: експлікація теоретико-методологічних засад.
6	Порівняльний аналіз стратегій ЗМІ у висвітленні конфліктів.
7	Технології паблік рілейшнз в умовах криз та катастроф.
8	Особливості PR у різних соціокультурних середовищах.
9	Репрезентація гендерних ролей у пресовій рекламі.
10	Соціально-політичне прогнозування та зміни у соціальній структурі суспільства, соціальній організації та структурі управління.
11	Соціально-демографічні прогнози та перспективи депопуляції.
12	Класичні соціологічні інтерпретації сутності й функцій права (на прикладі робіт – ім'я вченого).
13	Соціологія революцій (на прикладі а) українських Майданів; б) Арабської весни).
14	Особливості провідних концепцій американської соціології права.

15	Особливості провідних напрямів становлення та розвитку української соціології права.
16	Історична соціологія «прав людини і громадянина» в контексті формування правових норм та юридичних інституцій.
17	Морально-правовий конформізм як чинник функціонування суспільства.
18	Неурядові організації як інструмент боротьби з корупцією.
19	Соціальні практики кримінального покарання в Україні
20	Нелегальна міграція та правові механізми її врегулювання.
21	Еволюція соціологічних концепцій злочинності як соціального явища.
22	Порівняльний аналіз соціальних аспектів злочинності в сучасному українському суспільстві та країнах ЄС.
23	Особливості дослідження проблем становлення та розвитку системи правових інститутів та правовідносин сучасного українського суспільства.
24	Інституційні ознаки організованої злочинності та її соціальна основа.
25	Смертна кара як спосіб протидії зростання рівня злочинності: від стародавніх часів до сьогодення.
26	Особливості криміналізації підлітків під дією мікросередовища.
27	Вплив ЗМІ на формування портрету злочинця в Україні.
28	Феномен жертви: соціологічний аналіз.
29	Специфіка методологічних засад розуміння феномену культури.
30	Особливості культурних практик в контексті плюралізму культур.
31	Особливості тенденцій світових та українських соціокультурних трансформацій.
32	Субкультура як елемент стилю життя молоді в сучасному українському суспільстві.
33	Масова культура як чинник змін ціннісних орієнтацій української молоді.
34	Поняття культурного капіталу в соціології П.Бурд'є та його імплікації для дослідження нерівностей.
35	Вплив постмодерну на соціокультурну диференціацію суспільства.
36	Ціннісні орієнтації жінок і чоловіків в контексті трудової кар'єри.
37	Професійна, економічна сегрегація як прояви гендерної дискримінації.
38	Дауншифтинг як прояв кризи професійного становлення.
39	Фрілансерство як нова форма реалізації професійної кар'єри.
40	Вплив соціально-психологічних особливостей індивіда на формування трудової кар'єри.
41	Еволюція гібридних політичних режимів у порівняльному контексті.
42	Соціологія неопатримоніального режиму: глобальний та регіональний аспекти.

Інституціональний підхід в соціології

1	Специфіка інституціональної структури сучасного українського суспільства.
2	Нелегальна міграція як соціальний феномен.
3	Механізм утвердження культури толерантності та громадянського консенсусу.
4	Порівняльний аналіз інституціональної структури сучасного українського суспільства та країн Європейського Союзу в контексті інтегративних процесів.
5	Реформування вищої освіти як чинник модернізації суспільства
6	Інституціональні трансформації в перехідному суспільстві: сутність та специфіка.
7	Інституціональні протиріччя в соціально-трудовій сфері українського суспільства в контексті сучасних глобалізаційних процесів.
8	Класичні концепції інституціонального відтворювання нерівності.
9	Сучасні концепції інституціонального відтворювання нерівності.
10	Вплив інституту освіти на соціальну мобільність сучасної української молоді.
11	Інституціональний характер релігії.
12	Організована злочинність: чинники та структура.
13	Соціальна структура молодіжних банд.
14	Етнічні стереотипи та діяльність правоохоронних органів в Україні.

Соціологічні теорії

1	Еволюція соціологічної теорії Ю.Габермаса.
2	Класичний світ-системний аналіз: інтелектуальні витoki.
3	Історична соціологія капіталізму: від М.Вебера до Дж.Аррігі.
4	Ленінізм як інституційний феномен.
5	Класовий підхід у сучасній соціології.
6	Сходоцентрична соціологічна теорія: експлікація теоретичних та методологічних заад.
7	Феномен ідеології в новітніх соціологічних теоріях.
8	Культуральна соціологія Дж.Александера та перспективи її розвитку.
9	Держава, що сприяє розвитку: еволюція соціологічної парадигми.
10	Соціологія числених модернів Ш.Ейзенштадта.
11	Політичні порядки модерну: погляд Ш.Ейзенштадта.
12	Соціальна динаміка суспільств Сходу і Заходу у контексті дослідницької програми світової системи.
13	Піднесення Заходу: критична оцінка панівного теоретизування.
14	Соціологічне потрактування постленінських трансформацій (на прикладі робіт Н.В.Паніної, Є.І.Головахи та О.Д.Куценко).
15	Дослідницька програма держави, що сприяє розвитку: теоретико-методологічні засади.
16	Типи політичного режиму та політика розвитку.

17	Ідеологія неолібералізму як програма розвитку.
18	Чинники гегемонії ідеології та практики неолібералізму.
19	Дослідницька програма держави, що сприяє розвитку, та неолібералізм.
20	Піднесення Східної Азії: досвід Японії.
21	Піднесення Східної Азії: досвід Китаю.
22	Новітні тенденції у розвитку світ-системного аналізу (на прикладі робіт Г. Дерлуг'яна).
23	Еволюція теорій соціальних змін у західній соціології.
24	Еволюція теорій соціальних змін у вітчизняній соціології.
25	Методологічні засади дослідження соціальних трансформацій.
26	Капіталізм в контексті теорії соціальних змін: західна та східна версії.
27	Теорія соціальних змін з позиції державоцентристського підходу.
28	Девелопменталізм та неолібералізм в сучасних теоріях соціальних змін.
29	Політичний розвиток та соціальні зміни: теорія С. Гантінгтона.
30	Соціальні зміни в контексті світ-системного аналізу та світової системи: порівняльний аналіз.
31	Дослідження соціальних змін в процесі модернізації країн третього світу.
32	Дослідження постмодерну в зарубіжній історико-соціологічній думці.
33	Концепція ритуалізованої взаємодії І. Гофмана.
34	Теорія соціальних систем Н. Лумана: методологічні та емпіричні імплікації.
35	Перспективи розвитку нової соціологічної науки за теорією І. Валерстайна.
36	Розвиток постмодерністської проблематики соціальних змін та трансформаційних процесів у соціології П. Штомпки.
37	Методологічні засади провідних напрямів сучасного соціологічного теоретизування.
38	Постмодерністський аналіз основних тенденцій трансформацій посткомуністичної культури.
39	Соціологічні підходи до феномену глобалізації.
40	Глобальні комунікації та їх вплив на соціальний простір.
41	Витоки глобалізації та стратегії її розвитку в сучасному світі.
42	Соціокультурні трансформації суспільств, соціальних спільнот та особистості в контексті глобалізації.
43	Тероризм як різновид соціального конфлікту в сучасному глобалізованому світі.
44	Глобальна ієрархія мобільності у сучасному суспільстві.

2.8 Критерії оцінювання магістерських дисертацій

Згідно з «Положенням про порядок створення та організацію роботи державної екзаменаційної комісії у вищих навчальних закладах України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 24.05.2013 р. № 584) оцінювання захисту магістерських дисертацій вимагає чіткого критеріального забезпечення і, як наслідок, дотримання об'єктивності в оцінці результатів навчання студентів. Атестаційна магістерська робота як засіб діагностики результатів навчання студентів за спеціальністю «соціологія» має відповідати визначеній системі характеристик. Підґрунтям формування системи характеристик мають бути основні компетентності випускника, які зазначені у ОКХ спеціальності.

При проведенні захисту магістерських дисертацій кожен член екзаменаційної комісії оцінює якість атестаційної роботи та якість її захисту за 100-бальною шкалою, згідно з критеріями оцінювання.

Перша частина цього оцінювання враховує відповідність магістерської роботи до вимог щодо атестаційних робіт освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальності 8.03010101 «соціологія» та вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики спеціальності щодо формування компетентності студента. Виконання магістерської роботи оцінюється в 70 балів (**додаток 14**).

Друга частина системи оцінювання стосується доповіді студента в процесі захисту ним основних положень магістерської дисертації. В цьому плані критеріальна характеристика поданої роботи має визначити, наскільки студент чітко і повно розкрив мету роботи, шляхи її досягнення, глибоко аргументує прийняті рішення, демонструє вміння використовувати презентаційні матеріали, в змозі професійно відстоювати власну точку зору, а також те, як він володіє професійними знаннями на сучасному рівні. За захист поданої роботи студент отримує 30 балів (**додаток 15**).

Система оцінювання включає чотири («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») або п'ять рівнів («відмінно», «добре», «задовільно», «достатньо», «незадовільно») традиційних оцінок. Кожному рівню відповідають певні оцінні бали: «відмінно» - 95-100 балів, «добре» - 75-94 балів, «задовільно» - 60-74 балів, «незадовільно» - менше 60. За всіма характеристиками сума мінімальних позитивних балів має бути не меншою, ніж 60 балів. Таблиця переведення суми балів до оцінок наведена в **додатку 16**. Оцінка виконання та захисту магістерської дисертації проводиться екзаменаційною комісією. Також при оцінюванні роботи враховуються зазначені у відгуках наукового керівника та рецензента зауваження і пропозиції.

На основі попередніх результатів навчання та захисту магістерської дисертації ЕК може прийняти рішення про рекомендацію студента-випускника до вступу в аспірантуру.

Найбільш вагомими результатами дипломних та магістерських робіт можуть публікуватися у збірниках студентських наукових праць, вісниках, журналах,

інших наукових виданнях, а також рекомендовані для застосування в лекційних курсах та на семінарських заняттях з тих чи інших дисциплін спеціальності.

Магістерська дисертація з ознаками плагіату рішенням кафедри до захисту не допускається. Захист нової роботи (на іншу тему) можливий не раніше, ніж через рік.

Студент, який не подав у затверджений строк до ЕК магістерську дисертацію, має право на повторну атестацію в наступний термін роботи екзаменаційної комісії протягом трьох років після закінчення університету. У випадку, коли захист магістерської роботи визнається незадовільним, ЕК встановлює, чи може студент подавати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він повинен підготувати магістерську дисертацію за новою темою.

ЩОДО НЕПРИПУСТИМОСТІ ПЛАГІАТУ В НАУКОВИХ РОБОТАХ

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 року стаття 16, пункт 2/8 кожен вищий навчальний заклад має побудувати систему забезпечення якості вищої освіти, яка передбачає «забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників ВНЗ і здобувачів вищої освіти». З метою реалізації зазначеного положення роботи, які подаються до захисту, ретельно перевіряються спеціально створеною комісією випускової кафедри.

На сьогодні існують наступні визначення поняття «**плагіат**»:

- вкрасти ідею або слова іншої людини і видати їх за власні;
- використати результати роботи іншої людини без вказування джерела, звідки вони були взяті;
- повністю або частково вкрасти мистецький, науковий або інший твір чи роботу та видати їх за власну;
- представити вже існуючу ідею або продукт як новий та оригінальний [14].

При використанні наукових джерел дуже часто студенти забувають про те, що текст іншого автора в оригінальному вигляді має подаватися в лапках, або ж його потрібно переповісти своїми словами (зробити парафраз). Слід відмітити той факт, що парафраз зазвичай коротший за оригінальний текст. При його створенні краще не підглядати в першоджерело.

За дослідженнями розробників Інтернет - ресурсу про плагіат «TurnItIn» існують такі його **різновиди**:

- автор видає виконану іншою людиною роботу за свою, не змінюючи її змісту. Такий вид «творчості» поширений у двох формах: по-перше, використання матеріалів з мережі Інтернет, а по-друге, звертання по допомогу до «консультаційних фірм», яким можна замовити написати роботу практично на будь-яку тему;
- автор копіює значну частину тексту (але не весь текст) з одного джерела, не вносячи в нього жодних змін;
- робиться спроба приховати плагіат шляхом копіювання з декількох різних джерел, текст яких не змінюється, але автор пише свої перехідні фрази між окремими частинами тексту;
- залишається основна сутність тексту джерела, але деякі формулювання змінюються на близькі за змістом [14].

Всі вищезазначені форми використання текстів інших авторів на сьогодні визнані плагіатом, а отже мають бути усунені з оригіналу наукової роботи студента, що подається на захист.

Рекомендовані **показники оригінальності наукових робіт** наступні:

- понад **90%** - текст вважається оригінальним;
- від **80 до 90%** - оригінальність задовільна, слід пересвідчитись у наявності посилань для цитованих фрагментів;

- від **60** до **80%** матеріал може бути прийнятий до розгляду після доопрацювання та перевірки наявності посилань для цитованих фрагментів;
- менше **60%** - матеріал до розгляду не приймається.

У випадку незгоди з рішенням комісії, що перевіряла роботу на оригінальність, автор має право у триденний термін з моменту виявлення плагіату подати письмову апеляційну заяву на ім'я декана факультету. Для розгляду апеляційних заяв студентів за розпорядженням декана створюється апеляційна комісія з повноваженнями на один навчальний рік з числа викладачів факультету у наступному складі: голова комісії, члени комісії, секретар (не більше 5 осіб).

На сьогоднішній день провідними дослідниками Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України рекомендований такий інструментарій для пошуку текстового плагіату і визначення рівня оригінальності робіт [4]:

Тип	Назва ресурсу
Програмне забезпечення	Anti-Plagiarism eTXT Антиплагиат Advego Plagiatus Double Content Finder Praide Unique Content Analyser Viper Плагиата НЕТ
Он-лайн ресурси	DupliChecker PaperRater Plagiarisma.net PlagiarismChecker Plagium, PlagTracker SeeSources PlagScan Plagiarism Detector Защита уникальности контента FindCopy (Miratools) Grammarly Docoloc Text.ru Антиплагиат

Література:

1. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення: ДСТУ ISO 5966: 1982. – [Затверджено і введено в дію наказом Держстандарту України №58 від 23 лютого 1995 р.]/ Розробники: А. Стогній та ін. – К.: ДЕРЖСТАНДАРТ УКРАЇНИ. – 38 с. – (Національний стандарт України).
2. Закон України «Про вищу освіту» // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 37-38.
3. Лавриненко, В.Н. Исследование социально-экономических и политических процессов: учеб. пособ. / В.Н. Лавриненко, Л.М. Путилова. — М.:ИНФРА-М, 2010. — 205 с.
4. Лупаренко Л.А. Інструментарій виявлення плагиату в наукових роботах: аналіз програмних рішень / Лілія Анатоліївна Лупаренко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2014– Том 40, №2. – С. 151-169.
5. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій //Бюлетень ВАК України. – 2007. - №6 - С. 9-17.
6. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
7. Положення про державну атестацію студентів НТУУ «КПІ» [Електронний ресурс] / Уклад.: В.П. Головенкін, В.Ю. Угольніков. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: НТУУ «КПІ», 2013. – 98 с.
8. Положення про екзаменаційну комісію / [Уклад. В.П. Головенкін]. – К.: НТУУ «КПІ», 2015. – 16 с.
9. Положення про магістратуру НТУУ «КПІ» / [Уклад. В.П. Головенкін]. – К.: ВПК «Політехніка», 2007. – 36 с.
10. Положення про організацію навчального процесу в НТУУ «КПІ»/ [Г.Б.Варламов, В.П.Головенкін, В.І. Тимофєєв і др.]. - К.: НТУУ «КПІ», ВПІ ВПК «Політехніка», 2004. – 72 с.
11. Рекомендації щодо змісту і структури магістерських дисертацій/ [Уклад. В.П.Головенкін]. - К.: НТУУ «КПІ», ВПІ ВПК «Політехніка», 2010. – 28 с.
12. Романенко С.С. Методологія і методи наукових досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://saue.kdu.edu.ua/Courses/NDRS/lk_3.pdf
13. Справочник по УДК [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://teacode.com/online/udc/>
14. Что такое плагиат, или о западных стандартах научной этики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/68.html>
15. Эко У. Как написать дипломную работу. Гуманитарные науки: [учебно-методическое пособие] /Умберто Эко; [пер. с ит. Е. Костюкович]. – М.: Книжный дом Университет, 2003. – 2 изд. – 240 с.

ДОДАТКИ

Додаток 1. Титульний аркуш дипломної роботи

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет соціології і права
Кафедра соціології**

Реєстраційний № _____

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

_____ Кутуєв П.В.
(підпис)

“ ___ ” _____ 20__ р.

**Дипломна робота
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»**

зі спеціальності 7.03010101 «Соціологія»

на тему: _____

Виконав (-ла): студент (-ка) _____ курсу, групи _____
(шифр групи)

_____ (прізвище, ім'я, по батькові) _____ (підпис)

Керівник _____ (посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) _____ (підпис)

Консультант _____ (назва розділу) _____ (посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище, ініціали) _____ (підпис)

Рецензент _____ (посада, науковий ступінь, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) _____ (підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній роботі немає
запозичень з праць інших авторів без
відповідних посилань.

Студент _____ (підпис)

Київ – 20__ року

Додаток 2. Титульний аркуш магістерської дисертації

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
Факультет соціології і права
Кафедра соціології**

Реєстраційний № _____

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
_____ Кутуєв П.В.
(підпис)
“ ___ ” _____ 20__ р.

Магістерська дисертація

зі спеціальності 8.03010101 «Соціологія»
на тему: _____

Виконав (-ла): студент (-ка) _____ курсу, групи _____
(шифр групи)
_____ (прізвище, ім'я, по батькові) _____ (підпис)

Науковий керівник _____ (підпис)
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Консультант _____ (підпис)
(назва розділу) _____ (науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ініціали)

Рецензент _____ (підпис)
(посада, науковий ступінь, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Засвідчую, що у цій магістерській дисертації
немає запозичень з праць інших авторів без
відповідних посилань.
Студент _____ (підпис)

Київ – 20__ року

Додаток 3. Завдання на дипломну роботу спеціаліста

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»
Факультет соціології і права
Кафедра соціології**

Ступінь вищої освіти «спеціаліст»
Напрямок підготовки 6.030101 «Соціологія»
Спеціальність 7.03010101 «Соціологія»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Кутуєв П.В.
(підпис)
«__» _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ
на дипломну роботу студенту**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____ (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від «__» _____ 20__ р. № _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Перелік завдань, які потрібно розробити (формулювання завдань з кожної частини роботи повинно починатися зі слів: «Розробити...», «Обґрунтувати...», «Оптимізувати...», «Провести аналіз...», «Розрахувати...» тощо) _____

4. Перелік ілюстративного матеріалу (вказати кількість та назви додатків)

5. Консультант

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 3	Старший викладач Арламов О.Ю.		

6. Дата видачі завдання січень (обов'язково вказати рік).

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення напрямку дослідження	вересень-жовтень (вказати рік)	
2.	Формування джерельної бази	вересень-лютий (вказати рік)	
3.	Складання розгорнутого плану	жовтень-листопад (вказати рік)	
4.	Підготовка першого розділу	грудень-січень (вказати рік)	
5.	Підготовка другого розділу	лютий-березень (вказати рік)	
6.	Підготовка третього розділу	квітень-травень (вказати рік)	
7.	Оформлення бібліографічного апарату	червень (вказати рік)	

Студент

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Керівник роботи

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Додаток 4. Завдання на магістерську дисертацію

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»
Факультет соціології і права
Кафедра соціології**

Ступінь вищої освіти «магістр»
Напрямок підготовки 6.030101 «Соціологія»
Спеціальність 8.03010101 «Соціологія»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
_____ Кутуєв П.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)
«__» _____ 20__ р.

**ЗАВДАННЯ
на магістерську дисертацію студенту**

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема дисертації _____

науковий керівник дисертації _____ ,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від «__» _____ 20__ р. № _____

2. Строк подання студентом дисертації _____

3. Об'єкт дослідження _____

4. Предмет дослідження _____

5. Перелік завдань, які потрібно розробити (формулювання завдань з кожної частини роботи повинно починатися зі слів: «Розробити...», «Обґрунтувати...», «Оптимізувати...», «Провести аналіз...», «Розрахувати...» тощо) _____

6. Перелік ілюстративного матеріалу (вказати кількість та назви додатків)

7. Перелік публікацій _____

8. Консультант

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 4	Старший викладач Арламов О.Ю.		

9. Дата видачі завдання січень (обов'язково вказати рік).

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1.	Визначення напрямку дослідження	вересень-жовтень (вказати рік)	
2.	Формування джерельної бази	вересень-лютий (вказати рік)	
3.	Складання розгорнутого плану	жовтень-грудень (вказати рік)	
4.	Підготовка першого розділу	грудень-березень (вказати рік)	
5.	Підготовка другого розділу	квітень-вересень (вказати рік)	
6.	Підготовка третього розділу	жовтень-січень (вказати рік)	
7.	Підготовка четвертого розділу	лютий-травень (вказати рік)	
8.	Оформлення бібліографічного апарату	травень-червень (вказати рік)	
9.	Підготовка автореферату	червень (вказати рік)	

Студент

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Науковий керівник дисертації

(підпис)

(ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. НАЗВА РОЗДІЛУ	6
1.1. Назва підрозділу	6
1.2. Назва підрозділу	27
1.3. Назва підрозділу (за необхідністю)	50
РОЗДІЛ 2. НАЗВА РОЗДІЛУ	59
2.1. Назва підрозділу	59
2.2. Назва підрозділу	67
РОЗДІЛ 3. НАЗВА РОЗДІЛУ	78
3.1. Назва підрозділу	78
3.2. Назва підрозділу	83
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	95
ДОДАТКИ (за необхідності)	100

Додаток 6. Реферат магістерської дисертації

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
"КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"
Факультет соціології і права
Кафедра соціології**

До захисту допущено

*Завідувач кафедри
соціології, д.соц.н., проф.
Кутуєв П.В.*

/підпис /

« ____ » _____ 201 ____ р.

РЕФЕРАТ МАГІСТЕРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ

ступінь вищої освіти «магістр»
зі спеціальності **8.03010101 «Соціологія»**
на тему: _____

Студент групи _____
(шифр групи) (прізвище, ім'я, по батькові) (підпис)

Керівник роботи _____
(вчені ступінь та звання, прізвище, ініціали) (підпис)

Консультант:
_____ (назва розділу ДР) _____ (вчені ступінь та звання, прізвище, ініціали) _____ (підпис)

Київ 2015 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
"КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"**

**ВІДГУК
наукового керівника дипломної роботи (магістерської дисертації)
освітньо-кваліфікаційного рівня (ступеня вищої освіти) «_____»
(назва ОКР)**

виконаної на тему: _____

студентом (-кою) _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Обґрунтування актуальності теми _____

Практична спрямованість роботи (роботу виконано за заявкою організації, за інтересом навчального процесу кафедри, на підставі реальних вихідних даних, робота носить суто навчальний характер тощо) _____

Аналіз стану розробленості проблеми _____

Обґрунтованість вибору методології дослідження _____

Рівень використання новітніх інформаційних технологій _____

Джерелознавча база (використана література) _____

Короткий критичний огляд змісту окремих частин роботи із зазначенням найбільш важливих і значущих питань, у яких виявилася самостійність студента, його рівень теоретичної та практичної підготовки _____

Реалізація найбільш важливих теоретичних і практичних результатів роботи (апробація у вигляді наукової статті, доповіді на конференції або семінарі, результати роботи прийнято до використання в навчальному процесі, в роботі установ та організацій тощо) _____

Своєчасність виконання календарного плану написання роботи _____

Якість оформлення роботи _____

Зауваження _____

Загальні висновки щодо відповідності якості підготовки студента вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики фахівця і можливості присвоєння йому відповідної кваліфікації _____

**Науковий керівник
дипломної роботи (магістерської дисертації)**

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

НАПРАВЛЕННЯ НА РЕЦЕНЗІЮ

Шановний _____

(вчене звання, прізвище та ініціали рецензента)

Прошу Вас до « ___ » _____ 20__ р. підготувати й надати рецензію

(дата надання рецензії)

на дипломний проект (дипломну роботу, магістерську дисертацію)

студента (-ки) _____

(прізвище, ініціали)

на тему _____

(повна назва теми ДП (ДР, МД))

Завідувач кафедри

(назва кафедри)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

« ___ » _____ 20__ р.

*Додаток 9. Рецензія на дипломну роботу
(магістерську дисертацію)*

РЕЦЕНЗІЯ
на дипломну роботу (магістерську дисертацію)
освітньо-кваліфікаційного рівня (ступеня вищої освіти) « _____ »
(назва ОКР)

виконаний (-у) на тему: _____

(повна назва теми ДР (МД))

студентом (-кою) _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Рецензент

_____ (посада, науковий ступінь, вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Додаток 10. Вимоги до рецензії на дипломну роботу (магістерську дисертацію)

Рецензія на дипломну роботу (магістерську дисертацію) складається у довільній формі.
Обсяг рецензії – приблизно 2 сторінки.

У рецензії потрібно зазначити:

- відповідність дипломної роботи (магістерської дисертації) затвердженій темі та завданню;
- актуальність теми;
- загальний огляд змісту роботи, при цьому рецензент оцінює кожний розділ роботи, зазначаючи вміння студента розкривати сутність основних питань і викладати матеріали в логічній послідовності;
- рівень використання сучасних інформаційних технологій;
- новизну та практичне значення висновків та рекомендацій;
- позитивні сторони та недоліки роботи (глибина розкриття, повнота вивчення літературних джерел, навички оволодіння методикою дослідження проблем);
- мову і стилістику;
- якість оформлення роботи (схем та додатків);
- загальну оцінку («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), яку, на думку рецензента заслуговує робота та її відповідність вимогам, можливість присвоєння студенту-випускнику відповідної кваліфікації (формулювання згідно з навчальним планом напряму підготовки або спеціальності).

Рецензент вказує свою посаду, науковий ступінь, вчене звання, місце праці, прізвище, ім'я, по батькові.

Додаток 11. Приклад оформлення літератури

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<p>1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14).</p> <p>2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59).</p> <p>3. Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України ; т. 1).</p> <p>4. Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. — Львів : Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).</p>
Два автори	<p>1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1).</p> <p>2. Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К. : Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11).</p> <p>3. Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. — Львів : Растр-7, 2007. — 375 с.</p>
Три автори	<p>1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущей организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.</p>
Чотири автори	<p>1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К. : НДІ "Укragenпромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи).</p> <p>2. Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К. : Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).</p>
П'ять і більше авторів	<p>1. Психологія менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Лущикова І. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с.</p> <p>2. Формування здорового способу життя молоді : навч.-метод. посіб. Для працівників соц. служб для сім'ї, дітей та молоді / [Т. В. Бондар, О. Г. Карпенко, Д. М. Дикова-Фаворська та ін.]. — К. : Укр. ін-т соц. дослідж., 2005. — 115 с. — (Серія "Формування здорового способу життя молоді" : у 14 кн., кн. 13).</p>
Без автора	<p>1. Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу).</p> <p>2. Воскресіння мертвих : українська барокова драма : антологія / [упорядкув., ст., пер. і прим. В. О. Шевчук]. — К. : Грамота, 2007. — 638, [1] с.</p> <p>3. Тіло чи особистість? Жіноча тілесність у вибраній малій українській прозі та графіці кінця XIX — початку XX століття : [антологія / упоряд.: Л. Таран, О. Лагутенко]. — К. : Грані-Т, 2007. — 190, [1] с.</p> <p>4. Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб.наук.праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. — Чернівці : Рута, 2007. — 310 с.</p>
Багатотомний документ	<p>1. Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007— .— (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки — 2007. — 573, [1] с.</p> <p>2. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов : НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005— .— (Серія "Нормативная база предприятия"). Т. 1. — 2005. — 277 с.</p> <p>3. Дарова А. Т. Неисповедимы пути Господни... : (Дочь врага народа) : трилогия / А. Дарова. — Одесса : Астропринт, 2006— .— (Сочинения : в 8 кн. / А. Дарова ; кн. 4).</p> <p>4. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н.П. Кучерявенко. — Х. Право, 2002— .— Т. 4 : Косвенные налоги. — 2007. — 534 с.</p> <p>5. Реабілітовані історією. Житомирська область : [у 7 т.]. — Житомир : Полісся, 2006— .— (Науково-документальна серія книг "Реабілітовані історією" : у 27 т. / голов. редкол.: Тронько П. Т. (голова) [та ін.]). Кн. 1 / [обл. редкол.: Синявська І. М. (голова) та ін.]. — 2006. — 721, [2] с.</p> <p>6. Бондаренко В. Г. Теорія ймовірностей і математична статистика. Ч.1 / В. Г. Бондаренко, І. Ю. Канівська, С. М. Парамонова. — К. : НТУУ "КПІ", 2006. — 125 с.</p>

Матеріали конференцій, з'їздів	<p>1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. Молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с.</p> <p>2. Кібернетика в сучасних економічних процесах : зб. текстів виступів на республік. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України, Ін-т статистики, обліку та аудиту. — К. : ІСОА, 2002. — 147 с.</p> <p>3. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К. : Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип. : 10 років АУБ).</p> <p>4. Оцінка й обґрунтування продовження ресурсу елементів конструкцій : праці конф., 6—9 черв. 2000 р., Київ. Т. 2 / відп. Ред. В. Т. Трошенко. — К. : НАН України, Ін-т пробл. міцності, 2000. — С. 559—956, ХІІІ, [2] с. — (Ресурс 2000).</p> <p>5. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій : зб. наук. праць / наук. ред. В. І. Моссаковський. — Дніпропетровськ : Навч. кн., 1999. — 215 с.</p> <p>6. Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ. податк. адмін. України [та ін.]. — К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.</p>
Препринти	<p>1. Шилиєв Б. А. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ/ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов / Шилиев Б. А., Воеводин В. Н. — Х. ННЦ ХФТИ, 2006. — 19 с. — (Препринт / НАН Украины, Нац. науч. центр "Харк. физ.-техн. ин-т"; ХФТИ 2006-4).</p> <p>2. Панасюк М. І. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами / Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. — Чорнобиль : Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. — 7, [1] с. — (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС : 06-1).</p>
Депоновані наукові праці	<p>1. Социологическое исследование малых групп населения / В. И. Иванов [и др.] ; М-во образования Рос. Федерации, Финансовая академия. — М., 2002. — 110 с. — Деп. в ВИНИТИ 13.06.02, № 145432.</p> <p>2. Разумовский, В. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе / В. А. Разумовский, Д. А. Андреев. — М., 2002. — 210 с. — Деп. в ИНИОН Рос. акад. наук 15.02.02, № 139876.</p>
Словники	<p>1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х. : Халімон, 2006. — 175, [1] с.</p> <p>2. Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с.</p> <p>3. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с.</p> <p>4. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К. : К.І.С., 2006. — 138 с.</p>
Атласи	<p>1. Україна : екол.-геогр. атлас : присвяч. всесвіт. дню науки в ім'я миру та розвитку згідно з рішенням 31 сесії ген. конф. ЮНЕСКО / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.] ; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України [та ін.]. — / [наук. редкол.: С. С. Куруленко та ін.]. — К. : Варта, 2006. — 217, [1] с.</p> <p>2. Анатомія пам'яті : атлас схем і рисунків провідних шляхів і структур нервової системи, що беруть участь у процесах пам'яті : посіб. для студ. та лікарів / О. Л. Дроздов, Л. А. Дзяк, В. О. Козлов, В. Д. Маковецький. — 2-ге вид., розшир. та доповн. — Дніпропетровськ : Пороги, 2005. — 218 с.</p> <p>3. Куерда Х. Атлас ботаніки / Хосе Куерда ; [пер. з ісп. В. Й. Шовкун]. — Х. : Ранок, 2005. — 96 с.</p>
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань).</p> <p>2. Медична статистика статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи).</p> <p>3. Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. — Офіц. вид. — К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. — VI, 74 с. — (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).</p>
Стандарти	<p>1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України).</p> <p>2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005-04-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України).</p> <p>3. Вимоги щодо безпечності контрольно-вимірального та лабораторного електричного устаткування. Частина 2-020. Додаткові вимоги до лабораторних центрифуг (EN 61010-2-020:1994, IDT) : ДСТУ EN 61010-2-020:2005. — [Чинний від 2007-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2007. — IV, 18 с. — (Національний стандарт України).</p>
Каталоги	<p>1. Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов : НТЦ "Леонорм-стандарт, 2006—. — (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 5. — 2007. — 264 с. Т. 6. — 2007. — 277 с.</p> <p>2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / [авт.-упоряд. М. Зобків та ін.]. — Львів : Новий час, 2003. — 160 с.</p> <p>3. Університетська книга : осінь, 2003 : [каталог]. — [Суми : Унів. кн., 2003]. — 11 с.</p> <p>4. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Горницкая И. П., Ткачук Л. П. — Донецк : Лебедь, 2005. — 228 с.</p>
Бібліографічні покажчики	<p>1. Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Львів : Укр. технології, 2007. — 74 с.</p>

Бібліографічні показники	2. Систематизований покажчик матеріалів з кримінального права, опублікованих у Віснику Конституційного Суду України за 1997—2005 роки / [уклад. Кириць Б. О., Потлань О. С.]. — Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. — 11 с. — (Серія: Бібліографічні довідники ; вип. 2).
Дисертації	1. Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. — К., 2005. — 276 с.
Автореферати дисертацій	1. Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 „Технологія машинобудування” / І. Я. Новосад. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с. 2. Нгуен Ші Данг. Моделювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 „Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології” / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.
Авторські свідоцтва	1. А. с. 1007970 СССР, МКИЗ В 25 J 15/00. Устройство для захвата неориентированных деталей типа валов / В. С. Ваулин, В. Г. Кемайкин (СССР). — № 3360585/25-08 ; заявл. 23.11.81 ; опубл. 30.03.83, Бюл. № 12.
Патенти	1. Пат. 2187888 Российская Федерация, МПК7 Н 04 В 1/38, Н 04 J 13/00. Приемопередающее устройство / Чугаева В.И.; заявитель и патентообладатель Воронеж. науч.-исслед. ин-т связи. — № 2000131736/09 ; заявл. 18.12.00 ; опубл. 20.08.02, Бюл. № 23 (II ч.).
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	1. Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 6. — С. 15—18, 35—38. 2. Гранчак Т. Інформаційно-аналітичні структури бібліотек в умовах демократичних перетворень / Тетяна Гранчак, Валерій Горовий // Бібліотечний вісник. — 2006. — № 6. — С. 14—17. 3. Валькман Ю. Р. Моделирование НЕ-факторов — основа интеллектуализации компьютерных технологий / Ю. Р. Валькман, В. С. Быков, А. Ю. Рыхальский // Системні дослідження та інформаційні технології. — 2007. — № 1. — С. 39—61. 4. Ма Шуїн Проблеми психологічної підготовки в системі фізкультурної освіти / Ма Шуїн // Теорія та методика фізичного виховання. — 2007. — № 5. — С. 12—14. 5. Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. — 2007. — № 1. — С. 25—29. 6. Валова І. Нові принципи угоди Базель II / І. Валова ; пер. з англ. Н. М. Середи // Банки та банківські системи. — 2007. — Т. 2, № 2. — С. 13—20.
Електронні ресурси	1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. мед. вузів III—IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. — 80 Min / 700 MB. — Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. — (Бібліотека студента-медика) — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. — Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000.— Назва з контейнера. 2. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во "Інфодиск", 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрану. 3. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : http://www.nbuv.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm .

*Додаток 12. Критерії оцінювання оформлення
дипломних робіт спеціалістів*

Характеристики і критерії оцінки	Бали
1. Практична спрямованість, реалізація та апробація результатів роботи	
«ВІДМІННО» Робота виконана на підставі реальних вихідних даних за заявкою підприємства, установи, організації, органів державної влади та місцевого самоврядування. Є самостійним дослідженням у межах наукової тематики кафедри та факультету. Результати роботи впроваджені або прийняті до впровадження за відповідними актами та можуть широко використовуватися в діяльності установ та організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування або у навчальному процесі.	9-10
«ДОБРЕ» Робота виконана у межах ініціативної тематики кафедри та факультету і відповідає потребам навчального процесу. Є дослідженням, що містить елементи самостійності. Результати роботи прийняті до використання у навчальному процесі.	7-8
«ЗАДОВІЛЬНО» Роботу виконано за інтересами навчального процесу кафедри, але з порушенням вимог до її самостійності. Можливість практичного застосування результатів роботи та їх використання у навчальному процесі є обмеженою.	5-6
2. Обґрунтування актуальності теми, об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження	
«ВІДМІННО» Тема дослідження актуальна і повністю аргументована. Об'єкт та предмет дослідження теоретично та емпірично обґрунтовані відповідно до вимог дипломної роботи. Проблема, мета та завдання сформульовані чітко, у відповідності до теми дослідження. Аналіз стану проблеми має комплексний характер та здійснений на основі новітніх вітчизняних та зарубіжних джерел. Структура роботи повністю відповідає темі, меті та завданням.	8
«ДОБРЕ» Тема дослідження актуальна, але не достатньо аргументована. Об'єкт та предмет дослідження теоретично та емпірично обґрунтовані відповідно до вимог дипломної роботи. Проблема, мета та завдання сформульовані у відповідності до теми дослідження. Аналіз стану проблеми має неповний характер та здійснений на основі вітчизняних та зарубіжних джерел. Структура роботи в основному відповідає темі, меті та завданням дослідження.	6-7
«ЗАДОВІЛЬНО» Актуальність теми аргументована недостатньо. Об'єкт та предмет дослідження визначені правильно, але теоретично та емпірично не обґрунтовані відповідно до вимог дипломної роботи. Аналіз стану проблеми здійснено в основному за застарілими джерелами (більше 10 років) без їх достатнього аналізу. Структура роботи не повністю відповідає темі, меті та завданням.	5

3. Наукова новизна отриманих результатів		
«ВІДМІННО»		14-15
<p>У роботі використовуються оригінальні ідеї, що були висунуті студентом особисто (за відзивом керівника). Наукову новизну мають узагальнення і систематизація ідей та положень, здійснених автором в процесі аналізу наукових джерел.</p> <p>Дається оцінка евристичності та релевантності нових ідей та положень в дослідницьких програмах сучасної світової та вітчизняної соціології потребам соціального розвитку та трансформації України.</p>		
«ДОБРЕ»		10-13
<p>Дослідження здійснені на підставі відомих підходів, але при цьому наукову новизну мають зроблені автором узагальнення і систематизація ідей та положень в цих підходах. Проведено оцінку отриманих результатів дослідження з позиції можливостей їх використання.</p> <p>Має місце непереконливе обґрунтування евристичності та релевантності основних положень наукових джерел світової та вітчизняної соціології потребам соціального розвитку та трансформації України.</p>		
«ЗАДОВІЛЬНО»		9
<p>В роботі продемонстровано уміння констатувати основні ідеї та положення в процесі опрацювання наукових джерел. Достовірність, наукова та практична цінність результатів дослідження видається сумнівною.</p> <p>Відсутність оцінки основних положень наукових джерел світової та вітчизняної соціології з позиції їх евристичності та релевантності потребам соціального розвитку та трансформації України.</p>		
4. Повнота теоретичного обґрунтування та методологічного забезпечення отриманих результатів		
«ВІДМІННО»		14-15
<p>Робота виконана із врахуванням нових ідей та положень в дослідницьких програмах сучасної світової та вітчизняної соціології.</p> <p>Роботу виконано з використанням необхідних соціологічних методик, соціальних технологій оцінки та конструювання системи параметрів існуючого або майбутнього соціального об'єкту, його характеристик, розвитку та практики, що забезпечує вимогу об'єктивності і виключає суб'єктивне тлумачення результатів та сприйняття на віру будь-яких тверджень.</p> <p>Виходячи зі змісту роботи, студент коротко та змістовно обґрунтовує вибір необхідних методів та соціальних технологій, вказуючи при цьому, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.</p>		
«ДОБРЕ»		11-13
<p>Робота виконана із частковим врахуванням основних положень наукових джерел світової та вітчизняної соціології.</p> <p>Роботу виконано з врахуванням соціологічних методик, соціальних технологій оцінки та конструювання системи параметрів і характеристик соціального об'єкту, його розвитку та практики, але без необхідної прив'язки їх до змісту роботи та пояснення, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.</p>		

<p style="text-align: center;">«ЗАДОВІЛЬНО»</p> <p>Роботу виконано з недостатнім врахуванням основних положень наукових джерел світової та вітчизняної соціології.</p> <p>Необґрунтоване використання в роботі соціологічних методик та соціальних технологій для оцінки і характеристики соціального об'єкту, його розвитку та практики, відсутність необхідної прив'язки їх до змісту роботи та пояснення, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.</p>	10
5. Рівень використання інформаційних технологій	
<p style="text-align: center;">«ВІДМІННО»</p> <p>Автор продемонстрував високий рівень володіння сучасними інформаційними технологіями.</p> <p>Роботу виконано з допомогою використання сучасного програмного забезпечення. Обробку та аналіз соціологічних або статистичних даних проведено з використанням спеціалізованого програмного забезпечення (OCA/SPSS/Access та ін.). Текстовий матеріал, ілюстрації та таблиці виконані з використанням офісного пакету типу MS OFFICE (OpenOffice). Для зібрання інформації з напряму досліджень використано мережу Internet, спеціалізовані бази даних тощо.</p>	10
<p style="text-align: center;">«ДОБРЕ»</p> <p>Автор продемонстрував достатній рівень володіння сучасними інформаційними технологіями.</p> <p>Роботу виконано з допомогою використання програмного забезпечення. Обробку та аналіз соціологічних або статистичних даних проведено з використанням стандартного програмного забезпечення (Excel, LibreOffice Calc тощо). Текстовий матеріал, ілюстрації та таблиці виконані з використанням офісного пакету типу MS OFFICE (OpenOffice). Для зібрання інформації з напряму досліджень використано мережу Internet, спеціалізовані бази даних тощо.</p>	8-9
<p style="text-align: center;">«ЗАДОВІЛЬНО»</p> <p>Автор продемонстрував низький рівень володіння сучасними інформаційними технологіями.</p> <p>Роботу виконано з допомогою застарілого програмного забезпечення. Текстовий матеріал всі ілюстрації та таблиці виконані з використанням офісного пакету типу MS OFFICE (OpenOffice). Для зібрання інформації з напряму досліджень використано мережу Internet.</p>	6-7
6. Якість оформлення магістерської дисертації (тексту, ілюстративного матеріалу, презентації)	
<p style="text-align: center;">«ВІДМІННО»</p> <p>Дипломна робота виконана українською мовою. Матеріал викладений чітко, стисло та грамотно, характеризується логічною послідовністю. Оформлення бібліографічного апарату, тексту роботи та ілюстративного матеріалу повністю відповідає основним вимогам до звітів НДР (ДСТУ 3008-95). Текстовий матеріал, всі ілюстрації і таблиці виконані з використанням офісного пакету типу MS OFFICE (OpenOffice).</p> <p>Ілюстративний матеріал повністю, з високою наочністю розкриває основні положення роботи, що виносяться на захист, на виконаний за допомогою сучасних графічних пакетів.</p> <p>Презентація є інформативною та містить графічні (наочні) ілюстрації результатів дослідження.</p>	11-12

<p style="text-align: center;">«ДОБРЕ»</p> <p>Дипломна робота виконана українською мовою. Має місце недостатньо чітке викладення матеріалу, зустрічаються граматичні помилки. Оформлення бібліографічного апарату, тексту роботи та ілюстративного матеріалу зроблено з незначними порушеннями вимог до звітів НДР (ДСТУ 3008-95).Текст виконано з використанням редактора MS Word (Kingsoft Writer, WordPad тощо).</p> <p>Ілюстративний матеріал повністю, але з недостатньою наочністю розкриває основні положення роботи, що виносяться на захист, на виконаний за допомогою сучасних графічних пакетів.</p> <p>Презентація є інформативною, але містить не повні графічні (наочні) ілюстрації результатів дослідження.</p>	9-10
<p style="text-align: center;">«ЗАДОВІЛЬНО»</p> <p>Нечітке та непослідовне викладення матеріалу, наявні граматичні помилки. Оформлення бібліографічного апарату, тексту роботи та ілюстративного матеріалу зроблено з порушеннями вимог до звітів НДР (ДСТУ 3008-95).Текст виконано з використанням редактора MS Word (Kingsoft Writer, WordPad тощо).</p> <p>Ілюстративний матеріал не повністю та з недостатньою наочністю розкриває основні положення роботи.</p> <p>Презентація не є інформативною та не містить наочної ілюстрації результатів аналітичної та проектної роботи автора.</p>	7-8

*Додаток 13. Критерії оцінювання захисту
дипломної роботи спеціалістів*

Доповідь і захист	Бали
«ВІДМІННО» При захисті роботи студент демонструє глибоке знання проблеми, вільно оперує даними дослідження та наукових джерел, чітко і повно розкриває мету роботи, шляхи її досягнення, переконливо аргументує основні положення та з легкістю відповідає на поставлені питання. Відповіді на питання демонструють вміння студента професійно відстоювати власну точку зору, використовувати презентаційні матеріали, а також володіння знаннями на сучасному рівні.	29-30
«ДОБРЕ» При захисті студент демонструє знання питань теми, вільно оперує даними дослідження, без особливих труднощів і переконливо відповідає на поставлені питання, розкриває мету роботи, шляхи її досягнення, але наразі припускається неістотних помилок і неточностей, недостатньо використовує презентаційні матеріали. Студент демонструє вміння відстоювати власну точку зору. Його відповіді на питання є вірними по суті, але не достатньо повні та аргументовані.	23-28
«ЗАДОВІЛЬНО» При захисті студент демонструє певні знання питань теми, однак слабо оперує даними дослідження, невпевнено відповідає на поставлені запитання, припускається істотних помилок і неточностей, демонструє недостатнє вміння відстоювати власну точку зору. Доповідь про виконану роботу по суті є вірною, але побудована нелогічно, нечітко, не аргументовано, без органічної ув'язки з презентаційними матеріалами. Сама презентація виглядає непереконливою.	18-22

*Додаток 14. Критерії оцінювання оформлення
магістерських дисертацій*

Характеристики і критерії оцінки	Бали
1. Практична спрямованість, реалізація та апробація результатів роботи	
«ВІДМІННО»	9-10
<p>Робота виконана на підставі реальних вихідних даних за заявкою підприємства, установи, організації, органів державної влади та місцевого самоврядування. Є самостійним дослідженням у межах наукової тематики кафедри та факультету. Результати роботи впроваджені або прийняті до впровадження за відповідними актами та можуть широко використовуватися в діяльності установ та організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування або у навчальному процесі.</p> <p>За результатами роботи опубліковані наукові статі або тези доповідей (не менше 2-х) на міжнародних чи всеукраїнських науково-практичних конференціях, семінарах (підтверджено копіями публікацій).</p>	
«ДОБРЕ»	7-8
<p>Робота виконана у межах ініціативної тематики кафедри та факультету і відповідає потребам навчального процесу. Є дослідженням, що містить елементи самостійності.</p> <p>Результати роботи прийняті до використання у навчальному процесі; за результатами роботи опубліковані наукові статі або тези доповідей (не менше 2-х) на міжнародних чи всеукраїнських науково-практичних конференціях, семінарах (підтверджено копіями публікацій).</p>	
«ЗАДОВІЛЬНО»	5-6
<p>Роботу виконано за інтересами навчального процесу кафедри, але з порушенням вимог до її самостійності. Можливість практичного застосування результатів роботи та їх використання у навчальному процесі є обмеженою.</p> <p>За результатами роботи зроблено доповідь та опубліковані тези на міжнародній, всеукраїнській, університетській або факультетській науково-практичній конференції, семінари (підтверджено копією публікації).</p>	
2. Обґрунтування актуальності теми, об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження	
«ВІДМІННО»	8
<p>Тема дослідження актуальна і повністю аргументована. Об'єкт та предмет дослідження теоретично та емпірично обґрунтовані відповідно до вимог магістерської дисертації. Проблема, мета та завдання сформульовані чітко, у відповідності до теми дослідження. Аналіз стану проблеми має комплексний характер та здійснений на основі новітніх вітчизняних та зарубіжних джерел. Структура роботи повністю відповідає темі, меті та завданням.</p>	
«ДОБРЕ»	6-7
<p>Тема дослідження актуальна, але не достатньо аргументована. Об'єкт та предмет дослідження теоретично та емпірично обґрунтовані відповідно до вимог магістерської дисертації. Проблема, мета та завдання сформульовані у відповідності до теми дослідження. Аналіз стану проблеми має неповний характер та здійснений на основі вітчизняних та зарубіжних джерел. Структура роботи в основному відповідає темі, меті та завданням дослідження.</p>	

<p style="text-align: center;">«ЗАДОВІЛЬНО»</p> <p>Актуальність теми аргументована недостатньо. Об'єкт та предмет дослідження визначені правильно, але теоретично та емпірично не обґрунтовані відповідно до вимог магістерської дисертації. Аналіз стану проблеми здійснено в основному за застарілими джерелами (більше 10 років) без їх достатнього аналізу. Структура роботи не повністю відповідає темі, меті та завданням.</p>	5
3. Наукова новизна отриманих результатів	
<p style="text-align: center;">«ВІДМІННО»</p> <p>У роботі використовуються оригінальні ідеї, що були висунуті студентом особисто (за відзивом керівника). Наукову новизну мають узагальнення і систематизація ідей та положень, здійснених автором в процесі аналізу наукових джерел.</p> <p>Дається оцінка евристичності та релевантності нових ідей та положень в дослідницьких програмах сучасної світової та вітчизняної соціології потребам соціального розвитку та трансформації України.</p> <p>Відповідно до теми дисертації робота репрезентує авторське соціологічне дослідження (вторинний аналіз існуючих баз даних, контент-аналіз, опитування громадської думки, оцінка дослідницьких програм з соціології, глибинні інтерв'ю та інтерв'ю з експертами, фокус-групові інтерв'ю), що містить теоретико-методологічний та емпіричний матеріал, спрямований на розкриття визначеної проблеми дослідження на рівні конкретного соціального об'єкту.</p>	14-15
<p style="text-align: center;">«ДОБРЕ»</p> <p>Дослідження здійснені на підставі відомих підходів, але при цьому наукову новизну мають зроблені автором узагальнення і систематизація ідей та положень в цих підходах. Проведено оцінку отриманих результатів дослідження з позиції можливостей їх використання.</p> <p>Має місце непереконливе обґрунтування евристичності та релевантності основних положень наукових джерел світової та вітчизняної соціології потребам соціального розвитку та трансформації України.</p> <p>Робота репрезентує компіляційне соціологічне дослідження конкретного соціального об'єкту. (вторинний аналіз існуючих баз даних, контент-аналіз, опитування громадської думки, оцінка дослідницьких програм з соціології, глибинні інтерв'ю та інтерв'ю з експертами, фокус-групові інтерв'ю), результати якого відповідають темі магістерської роботи і мають певну теоретичну та практичну цінність для розкриття проблеми дослідження.</p>	10-13
<p style="text-align: center;">«ЗАДОВІЛЬНО»</p> <p>В роботі продемонстровано вміння констатувати основні ідеї та положення в процесі опрацювання наукових джерел. Достовірність, наукова та практична цінність результатів дослідження видається сумнівною.</p> <p>Відсутність оцінки основних положень наукових джерел світової та вітчизняної соціології з позиції їх евристичності та релевантності потребам соціального розвитку та трансформації України.</p> <p>Робота репрезентує компіляційне соціологічне дослідження конкретного соціального об'єкту(вторинний аналіз існуючих баз даних, контент-аналіз, опитування громадської думки, оцінка дослідницьких програм з соціології, глибинні інтерв'ю та інтерв'ю з експертами, фокус-групові інтерв'ю), відповідність результатів якого темі магістерської роботи та їх теоретична і практична цінність для розкриття проблеми</p>	9

дослідження є невизначеними.	
4. Повнота теоретичного обґрунтування та методологічного забезпечення отриманих результатів	
<p style="text-align: center;">«ВІДМІННО»</p> <p>Робота виконана із врахуванням нових ідей та положень в дослідницьких програмах сучасної світової та вітчизняної соціології.</p> <p>Роботу виконано з використанням необхідних соціологічних методик, соціальних технологій оцінки та конструювання системи параметрів існуючого або майбутнього соціального об'єкту, його характеристик, розвитку та практики, що забезпечує вимогу об'єктивності і виключає суб'єктивне тлумачення результатів та сприйняття на віру будь-яких тверджень.</p> <p>Виходячи зі змісту роботи, студент коротко та змістовно обґрунтовує вибір необхідних методів та соціальних технологій, вказуючи при цьому, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.</p>	14-15
<p style="text-align: center;">«ДОБРЕ»</p> <p>Робота виконана із частковим врахуванням основних положень наукових джерел світової та вітчизняної соціології.</p> <p>Роботу виконано з врахуванням соціологічних методик, соціальних технологій оцінки та конструювання системи параметрів і характеристик соціального об'єкту, його розвитку та практики, але без необхідної прив'язки їх до змісту роботи та пояснення, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.</p>	11-13
<p style="text-align: center;">«ЗАДОВІЛЬНО»</p> <p>Роботу виконано з недостатнім врахуванням основних положень наукових джерел світової та вітчизняної соціології.</p> <p>Необґрунтоване використання в роботі соціологічних методик та соціальних технологій для оцінки і характеристики соціального об'єкту, його розвитку та практики, відсутність необхідної прив'язки їх до змісту роботи та пояснення, що саме досліджувалось тим чи іншим методом.</p>	10
5. Рівень використання інформаційних технологій	
<p style="text-align: center;">«ВІДМІННО»</p> <p>Автор продемонстрував високий рівень володіння сучасними інформаційними технологіями.</p> <p>Роботу виконано з допомогою використання сучасного програмного забезпечення. Обробку та аналіз соціологічних або статистичних даних проведено з використанням спеціалізованого програмного забезпечення (OCA/SPSS/Access та ін.). Текстовий матеріал, ілюстрації та таблиці виконані з використанням офісного пакету типу MS OFFICE (OpenOffice). Для зібрання інформації з напряму досліджень використано мережу Internet, спеціалізовані бази даних тощо.</p>	10
<p style="text-align: center;">«ДОБРЕ»</p> <p>Автор продемонстрував достатній рівень володіння сучасними інформаційними технологіями.</p> <p>Роботу виконано з допомогою використання програмного забезпечення. Обробку та аналіз соціологічних або статистичних даних проведено з використанням стандартного програмного забезпечення (Excel, LibreOffice Calc тощо). Текстовий матеріал, ілюстрації та таблиці виконані з використанням офісного пакету типу MS OFFICE (OpenOffice). Для зібрання інформації з напряму досліджень використано мережу Internet, спеціалізовані бази даних тощо.</p>	8-9

<p style="text-align: center;">«ЗАДОВІЛЬНО»</p> <p>Автор продемонстрував низький рівень володіння сучасними інформаційними технологіями.</p> <p>Роботу виконано з допомогою застарілого програмного забезпечення. Текстовий матеріал всі ілюстрації та таблиці виконані з використанням офісного пакету типу MS OFFICE (OpenOffice). Для зібрання інформації з напрямку досліджень використано мережу Internet.</p>	6-7
<p>6. Якість оформлення магістерської дисертації (тексту, ілюстративного матеріалу, презентації)</p>	
<p style="text-align: center;">«ВІДМІННО»</p> <p>Магістерська робота виконана українською мовою. Матеріал викладений чітко, стисло та грамотно, характеризується логічною послідовністю. Оформлення бібліографічного апарату, тексту роботи та ілюстративного матеріалу повністю відповідає основним вимогам до звітів НДР (ДСТУ 3008-95). Текстовий матеріал, всі ілюстрації і таблиці виконані з використанням офісного пакету типу MS OFFICE (OpenOffice).</p> <p>Ілюстративний матеріал повністю, з високою наочністю розкриває основні положення роботи, що виносяться на захист, на виконаний за допомогою сучасних графічних пакетів.</p> <p>Презентація є інформативною та містить графічні (наочні) ілюстрації результатів дослідження.</p>	11-12
<p style="text-align: center;">«ДОБРЕ»</p> <p>Магістерська робота виконана українською мовою. Має місце недостатньо чітке викладення матеріалу, зустрічаються граматичні помилки. Оформлення бібліографічного апарату, тексту роботи та ілюстративного матеріалу зроблено з незначними порушеннями вимог до звітів НДР (ДСТУ 3008-95). Текст виконано з використанням редактора MS Word (Kingsoft Writer, WordPad тощо).</p> <p>Ілюстративний матеріал повністю, але з недостатньою наочністю розкриває основні положення роботи, що виносяться на захист, на виконаний за допомогою сучасних графічних пакетів.</p> <p>Презентація є інформативною, але містить не повні графічні (наочні) ілюстрації результатів дослідження.</p>	9-10
<p style="text-align: center;">«ЗАДОВІЛЬНО»</p> <p>Нечітке та непослідовне викладення матеріалу, наявні граматичні помилки. Оформлення бібліографічного апарату, тексту роботи та ілюстративного матеріалу зроблено з порушеннями вимог до звітів НДР (ДСТУ 3008-95). Текст виконано з використанням редактора MS Word (Kingsoft Writer, WordPad тощо).</p> <p>Ілюстративний матеріал не повністю та з недостатньою наочністю розкриває основні положення роботи.</p> <p>Презентація не є інформативною та не містить наочної ілюстрації результатів аналітичної та проектної роботи автора.</p>	7-8

*Додаток 15. Критерії оцінювання захисту
магістерських дисертацій*

Доповідь і захист	Бали
«ВІДМІННО»	29-30
<p>При захисті роботи студент демонструє глибоке знання проблеми, вільно оперує даними дослідження та наукових джерел, чітко і повно розкриває мету роботи, шляхи її досягнення, переконливо аргументує основні положення та з легкістю відповідає на поставлені питання. Відповіді на питання демонструють уміння студента професійно відстоювати власну точку зору, використовувати презентаційні матеріали, а також володіння знаннями на сучасному рівні.</p>	
«ДОБРЕ»	23-28
<p>При захисті студент демонструє знання питань теми, вільно оперує даними дослідження, без особливих труднощів і переконливо відповідає на поставлені питання, розкриває мету роботи, шляхи її досягнення, але наразі припускається неістотних помилок і неточностей, недостатньо використовує презентаційні матеріали.</p> <p>Студент демонструє вміння відстоювати власну точку зору. Його відповіді на питання є вірними по суті, але не достатньо повні та аргументовані.</p>	
«ЗАДОВІЛЬНО»	18-22
<p>При захисті студент демонструє певні знання питань теми, однак слабо оперує даними дослідження, невпевнено відповідає на поставлені запитання, припускається істотних помилок і неточностей, демонструє недостатнє вміння відстоювати власну точку зору. Доповідь про виконану роботу по суті є вірною, але побудована нелогічно, нечітко, не аргументовано, без органічної ув'язки з презентаційними матеріалами. Сама презентація виглядає непереконливою.</p>	

Додаток 16. Таблиця переведення суми балів до оцінок

Бали	Шкала ECTS	Національна шкала
95...100	A	відмінно
85...94	B	добре
75...84	C	
65...74	D	задовільно
60...64	E	
Менше ніж 60	Fx	Незадовільно